

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

MEDENİYET ÂLEMİNDE YAZI
VE İSLÂM MEDENİYETİNDE

KALEM GÜZELİ

MAHMUD BEDREDDİN YAZIR

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

MEDENİYET ÂLEMİNDE YAZI VE İSLÂM MEDENİYETİNDE KALEM GÜZELİ

III. Kısım

Yazan
Mahmud Bedreddin YAZIR

Neşre Hazırlayan
Ecz. Uğur DERMAN

—

— i .....
— .....
— .....
— || .....
II— " | | | | | .....
— .....
— i .....
— .....
— .....
— .....
— .....
— .....
— i .....
— .....
III— i | | .....
— | .....
— h | .....
— | .....
— i || .....
— | h i | .....
— i i i i .....
— i || i | .....
— .....
— | | | | i i | .....
— i i || " " i i | .....

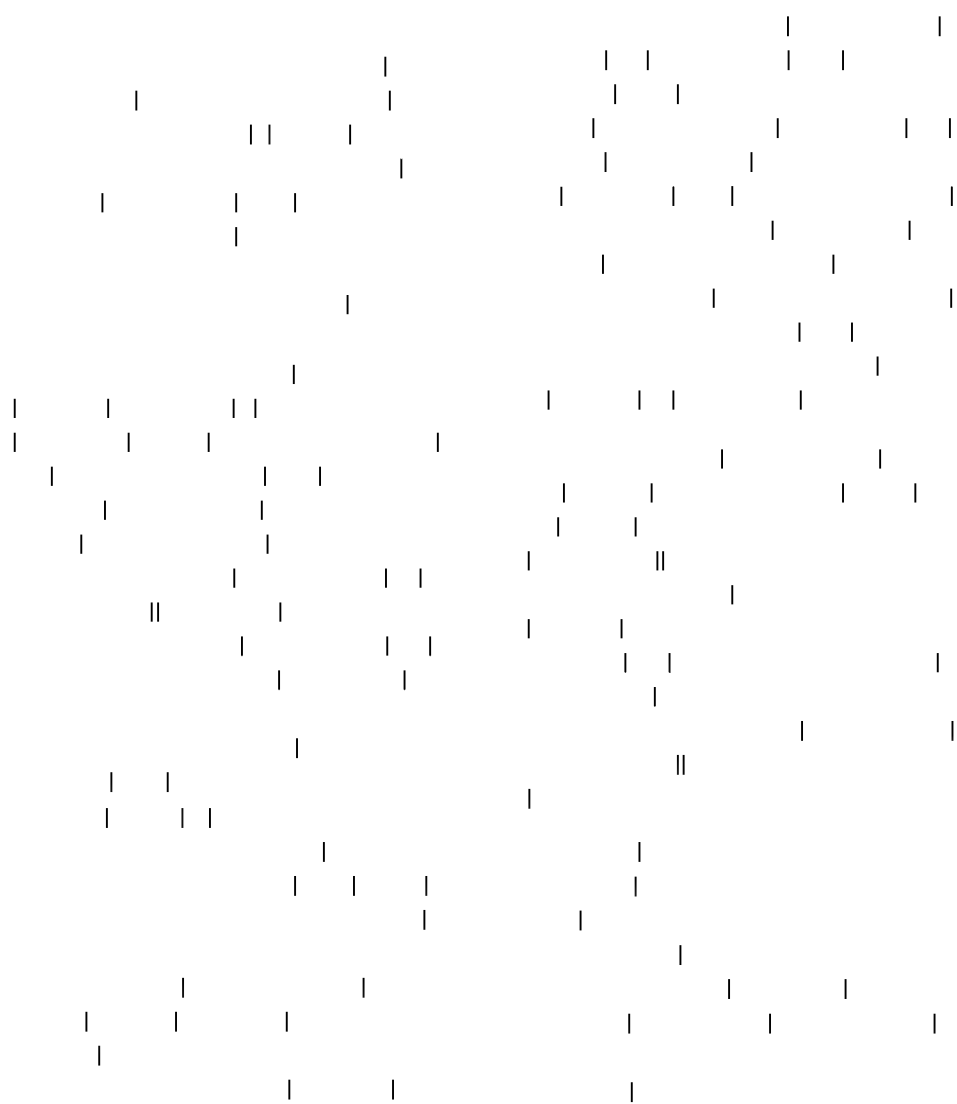

— " I I .....
 — I .....
 — I .....
 — I II .....
 — I II .....
 I — I d i .....
 II — II d i .....
 III — II d i .....
 I — i d i .....
 — i i .....
 — I .....
 — I II .....
 — I I I .....
 — I " II .....
 — .....
 — .....
 — i I .....
 — I I .....
 I — I .....
 II — I .....
 III — I .....
 — II , I .....
 — I I I .....
 I — I I .....
 — I .....
 — I III I .....
 I — I I .....
 — I .....
 I — .....
 II — .....
 III — .....

[illegible]

c- TASHİH USULLERİ:

I- İnce yazıların tashihi: Burada ince yazılardan maksadımız **Sülüs, Ne-sih, Ta'lik** ve bunlar ayârındaki yazılardır. Böyle yazıları tashih ederken evvelâ fazlalıklar giderilir, sonra eksikler tamamlanır. Aksi takdirde, tashih yaparken göz fazlalıklarına takılarak yazının bünyesini kalınlaştırmak ve bu yüzden yazıyı bozmak ihtimâli artar.

Tashih işinde, **silme, kazıma, kalemle düzeltme** olmak üzere başlıca üç safha vardır.

Silme şöyle yapılır: El ile silmek mümkün olmıyan yerler için, bükülmüş ince bir kâğıdın ucu dil üzerinde hafifçe tükürülenerek ıslatılır, tükürük lü-

zûcetli olduğundan silerken mürekkebi dağıtmaz, bunun yerine su kullanmak akla gelirse de su lüzûcetsiz olduğundan mürekkebi dağıtır. Yalnız tükürüğün yağlı olmamasına dikkat etmelidir. Kâğıdın tükürüklü ucu ile yazıdaki fazlalıklar dıştan içe doğru silinir. Silerken leke bırakmamaya ve kâğıdı zedelememeye dikkat etmelidir.

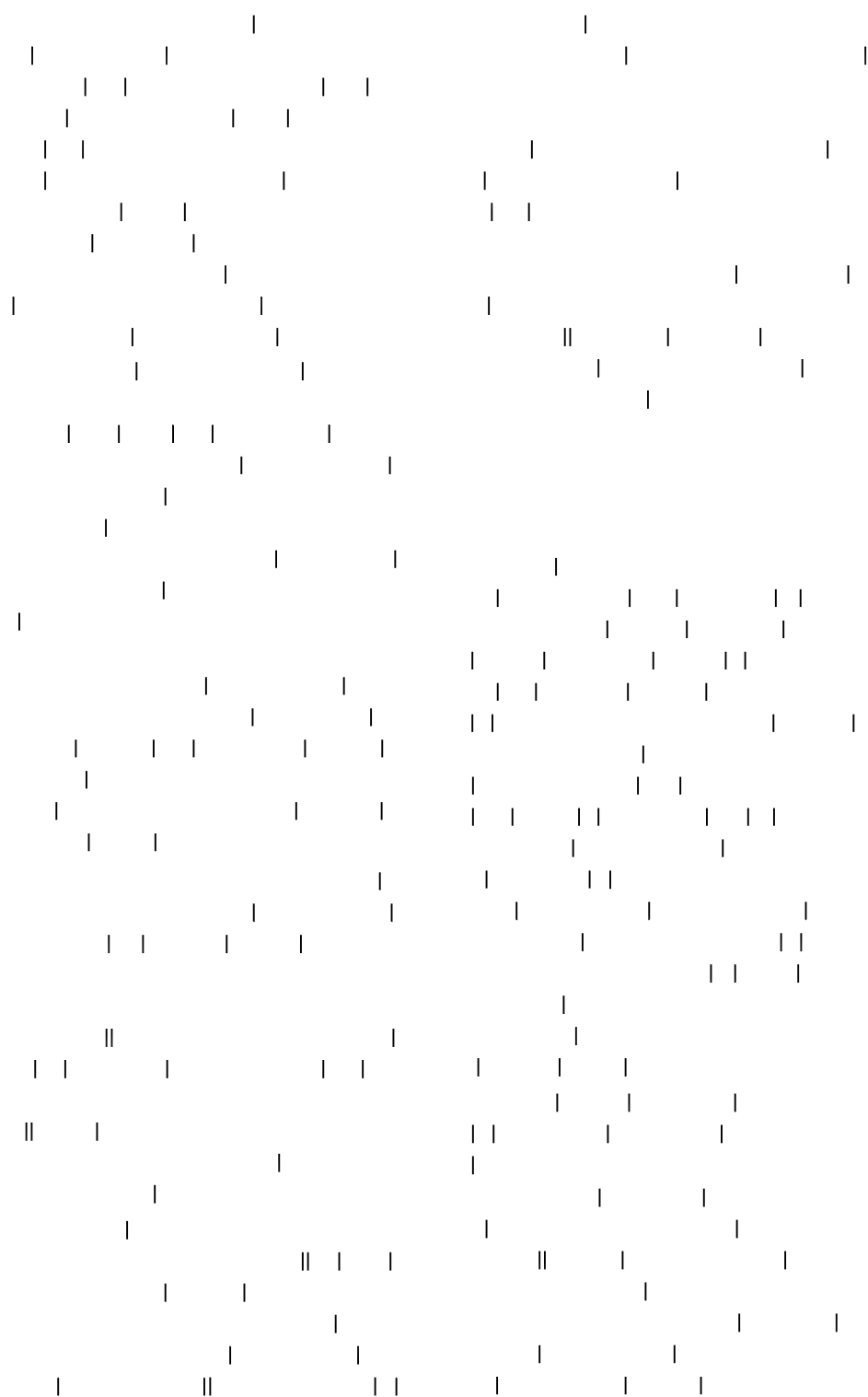
Kazıma: Silmek mümkün olmıyan veya lüzûm görülmeyen ufak pürüzler **tashih kalemtraşı*** (Resim: 232) ile -yâhut keskin uçlu bir çakı ile- yine dıştan içe doğru hafifçe kazıyarak giderilir. Bunda da kâğıdı delmemeye dikkat etmelidir.

Sonra **tashih kalemi** ile noksanlar doldurulur ve kenarların keskin ve

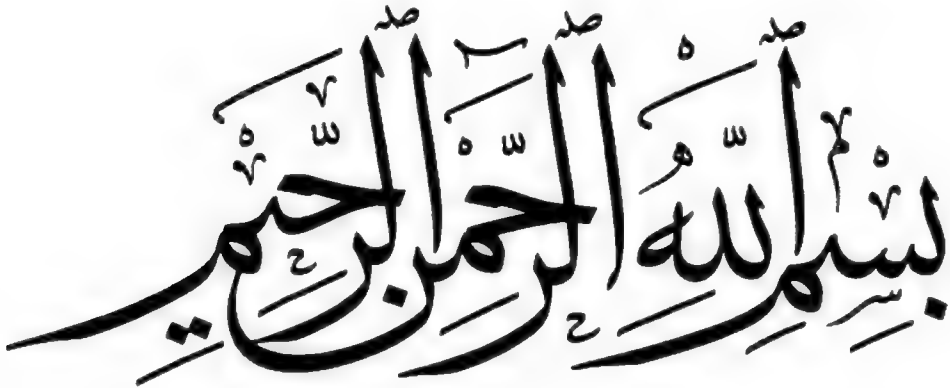
Resim: 232 — Tashih kalemtraşlarından birkaçı

(*) Tashih kalemtraşı ikinci kısmın 175. sahifesinde tafsilatıyla anlatılmıştır. — U.D.

Resim: 233 — Müellife âid kabaca tashih edilmiş Sülûs bir satır.

Resim: 234 — Filibeli (Bakkal) Hacı Ârif Efendi'nin dikkat ve itina ile tashih ettiği Muhakkak hat-tyla Besmelesi.

Resim: 235 — Hacı Kâmil Akdik'e âid Sülûs'ü az tashih edilmiş, Nesih hattına hiç dokunulmamış iki satır.

الحمد لله

无

[Faint handwritten notes and bleed-through from the reverse side of the page are visible.]

harflerin ve kelimelerin baştan sona kadar kalınlıklarını muhâfaza edebilmek için, kontrolü tashih esnâsında ko-

laylaştıracak olan

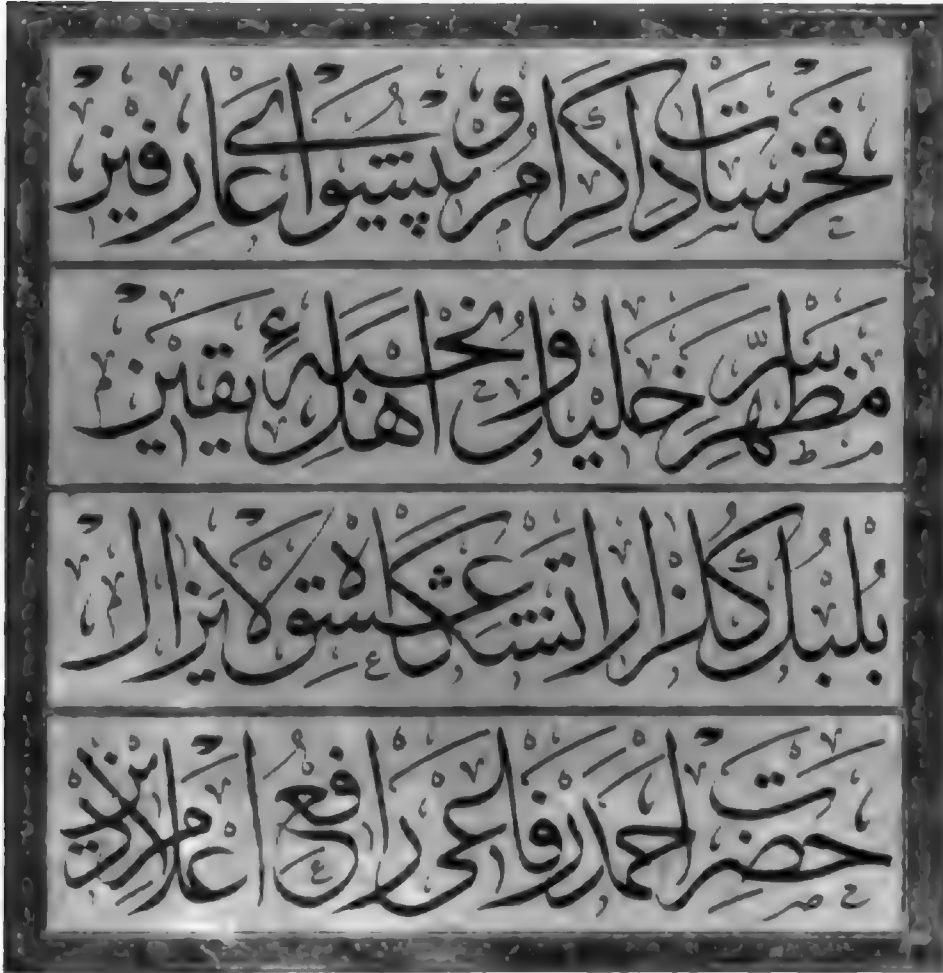
gibi aralıkları doldurmayı en sona bırakmak muvafık olur. Nitekim biraderim merhumun (Resim: 239)'da görülen yazısının aslı bu sûretle tashih edilmiştir.

IV- Bir yazıda, yukarıdaki üç tarz-

da yazış topluca bulunabilir. Bu takdirde, her birisi kendi şartları altında tashih olunursa da, ince bir kontrol tashihinden geçirmek daha iyi olur.

III- KALIP YAZILARIN TASHİHİ:

İğnelenip kalıpları alınmak üzere yazılan **celî** yazıların kalınlıkları ne olursa olsun, ya açık renk zemin üzerine mürekkep veyâ boya ile yazılır. Yâhut

Resim: 238 — Hattat Aziz Efendi'ye âid, elden çıktığı gibi bırakılmış, Celi Sülüs'te dört satır.

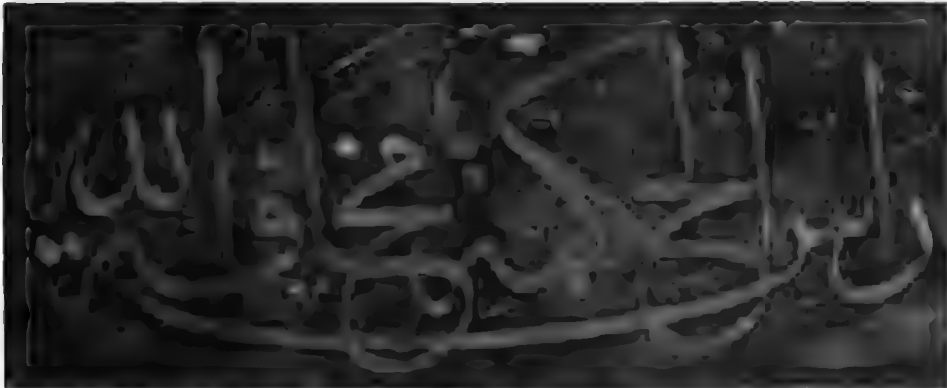
Resim: 239 — Elmalılı Hamdi Efendi'nin Celi Sülüs bir istifi.

siyah veyâ koyu renk zemin üzerine zırnık veyâ açık renk boya ile yazılır. Yâhut da kurşun kalemle çizgi halinde yazılmış da olabilir. Çizgi yazıları ayrı bahse bırakarak ötekileri îzâh edelim. Bunlar da yazılış tarzlarına göre yukarıda bahsettiğimiz usûller dairesinde tashih olunmakla berâber şu cihetleri de gözönünde bulundurmak lâzımdır. Meselâ, (Resim: 240)'da görüldüğü üzere, mürekkep sulu veyâ açık, dalgalı veyâ koyu görünebilir. Mürekkep yerine zırnık kullanılmış olabilir. Hangisi olursa olsun, yazı kenarları ince bir kalemle ve koyuca bir renkle çizilerek düzeltilir. İki tashih çizgisi arasında kalan yerler, mürekkep veyâ zırnık isrâf etmemek ve yazının tâbîî karakterleri üzerinde fazla oynamamak için olduğu gibi bırakılır. Eğer, yazının umumî şeklinde ve durumunda bir sakatlık varsa, sebebi ya bellidir veyâ henüz meçhuldür. Belli ise düzeltilir, belli değilse, yazı bir müddet hâliyle bırakılır, arasıra mü-tâlâa ede ede kontrolden geçirilir, sebep araştırılır. Şâyed yine bulunamazsa yazının mürekkebinin veyâ zırnığının baştan nihâyete kadar koyulaştırıp umûmî ve husûsî durumları bir daha

gözden geçirmek ve ondan sonra gerekirse tekrâr ince bir tashihe tâbî tutmak lâzımdır.

Böyle yazıların esâsı güzel yazılmış ise fazla tashihe, hele ince tashihe gitmemelidir. Çünkü bir kere buna girişince sonunun nereye çıkacağı kestirilemez. Esâsen bu tarzdaki yazıların tashihleri sıkıntılı ve yorucu olduğundan büyük hattatlar, ilk yazışta sulu mürekkep veyâ zırnıkla metîn ve îtinâlî yazmayı tercih ederler. Zarûret yok iken kaba tashihe bile pek girişmezler ve hattâ kalem aralıklarını bile olduğu gibi bırakırlar.

Bir de, **celî** yazıların yakından görünüşleri ile uzaktan görünüşleri azçok farkettiğinden, tashih sırasında bu ciheti gözönünde tutmalıdır. Yakından güzel görünen bir yazının kusurları uzaktan daha iyi anlaşılır, yakından kusurlu görünen nice yazılar da vardır ki, uzaktan bakılınca önceden kusur gibi görünen yerlerin birtakım bedîî icaplardan dolayı illizâm edilmiş olduğu anlaşılır. (**Kaaide üstü durumlar** bahsine bakınız: s. 308). Bundan dolayı üstadlar, umûmiyetle her yazıyı bünyesi ile mütenâsip bir mesâfeden kontrol

Resim: 240 — Müellife âid bir Celî Sülûs taslağı.

sunda göz ekseriyâ aldanır. Düşünmeli ki, 8-10 santim kalınlıkta, 5-10 m. uzunlukta yazılmış böyle bir yazıda estetik icapları ve bilhassa kalem haklarını ve cereyânlarını yerli yerinde sağlamak ne zorluklu bir iştir.

Bu tarzda yazılmış meşhûr yazılardan birisi Sâmi Efendi (1838-1912) merhumun, Şehzâde Camii'nin sağ cenan kapısı üstündeki

yazısıdır (Resim: 242). Bunun aslı merhum müzehhip Bahaeddin Bey (1866-1939)'de idi. Siyah kâğıd üzerine beş santim kalınlıkta zırnıkla çift çizgi hâlinde yazılmış ve çizgilerin iç ve dış kenarları son derece itina ile tashih olunmuştur.* Bu kısım yazılara kalıp yazıların tashihindeki usûller tatbik edilmekle berâber, biraz da yazanın zekâ ve mahâretine taalluk eden ve keli-

meye sığmayan husûsiyetler bulunduğundan daha fazla söze lüzûm görmüyoruz.

V- BİR KRİTİK:

Estetik bir yazının fotoğrafla büyüyüp küçülmesi halinde az çok değişiklik arzettiğini gören bazı hattatlar ince yazıları büyüten, kalın ve celi yazıları küçülten **pertev-sûzla** baka baka tashih etmeyi tercih ve tavsiye ederler. Bu sayede yazının ince ve kalın eb'ada kadar değişebildiği halde bile aslındaki metanet ve güzelliğin muhâfaza edileceğini söylerler. Fakat burada sanat bakımından kayda değer husûslar vardır. Bunları tebârûze zemin teşkil edecek olan bir hâdiseyi önceden kaydetmek isteriz.

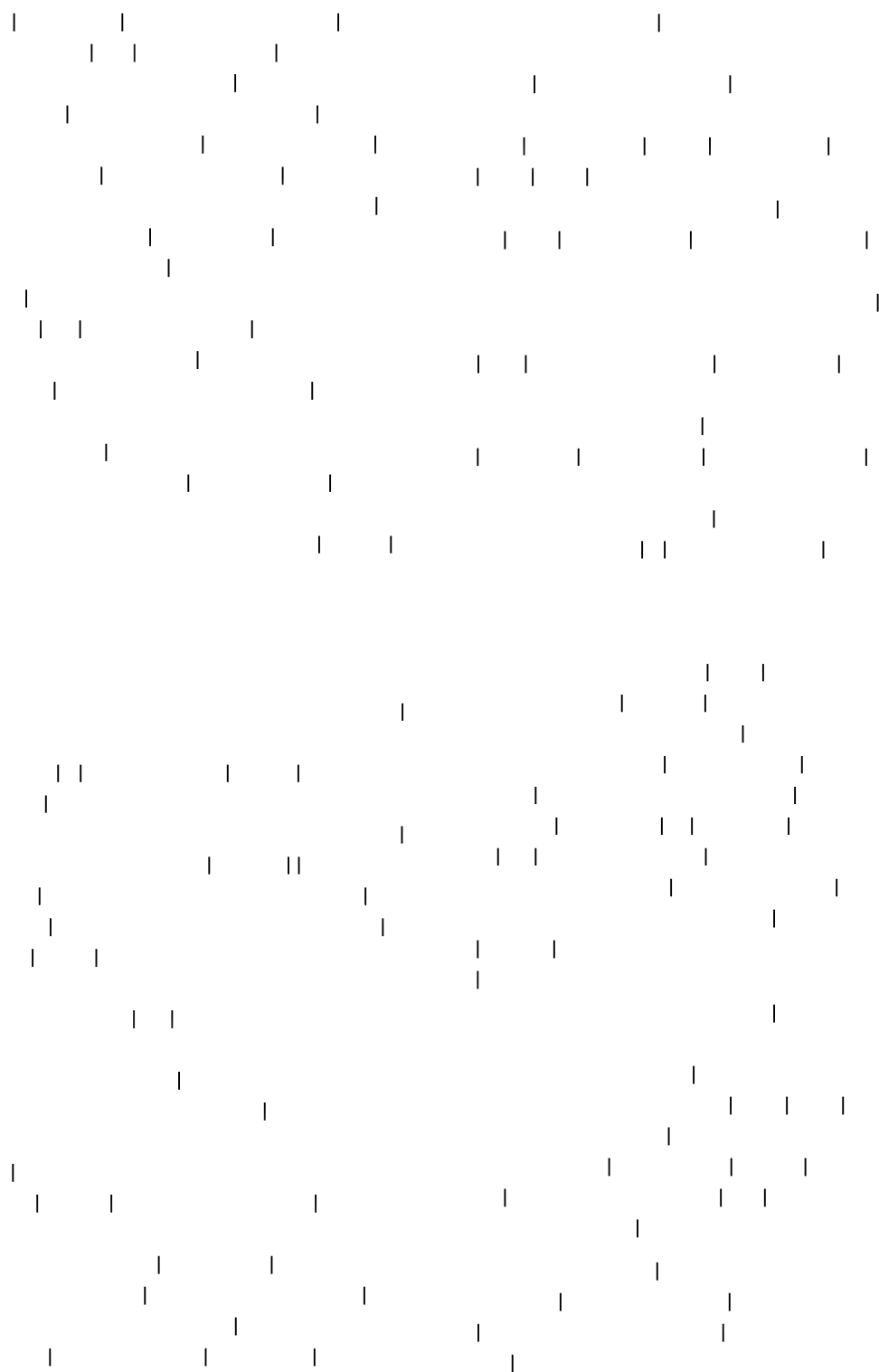
"Gazi Evrenos Bey Vakfı" mütevellisi Ressam Sâmi (Evrenosoğlu) Bey (1880-1953), Hattat Nazif

Resim: 242 — Şehzâde Câmiî'nin sağ cenan kapısı üzerinde, Sâmi Efendi'nin hattıyla Celi Sülûs kitâbe.

(*) Üstad Necmeddin Okyay (1883-1976)'dan işittiğime göre, Sâmi Efendi bu Celi yazısını çift kalemle değil, tek kalemle âdetâ resmederek yazmıştır. Onun tek kurşun kalemle yazdığı bir başka Celi Sülûs'e numune olarak ikinci kitapta yer alan (Resim: 199)'a bakılabilir. — U.D.

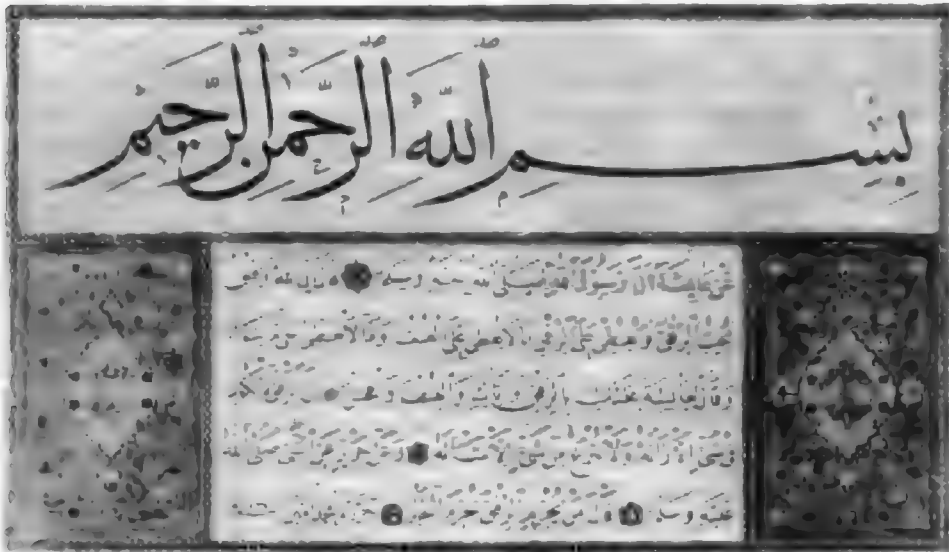

rî'nin yazısını, mânevi evlâdı Hasan Çelebi'den başka kimsenin taklid edemediğini terceme-i hâlinde okuyoruz (1). Cefî hocam Ömer Vasfî Efendi'nin biraderi, hattat ve neyzen Hacı Emin Efendi merhum da bu meyanda rahmet ve saygı ile anılacak sanatkârlarımızdan idi.* Şu kıt'a onun değerini isbâta kâfidir: (Resim: 244).

Taklid işinde bilhassa çalışmak iktilâz etmekle birlikte yazarın buna ayrı-

ca kaabiliyeti bulunması da şarttır. Taklid için belirli bir usûl olmamakla berâber,** lüzûm da yoktur. En doğrusu baka baka yazmaya çalışmaktır. Azını yapabilen, zamanla tam benzerini de yapar da, ilerisine bile geçer.

Taklid edilerek yazılmış bir yazı, yalnız başına bakıldığı zaman taklid olduğunu anlatmazsa da, aslı ile mukayese edildiği zaman, (s. 140, g madde-sine bakınız) bazı farklar sezmek müm-

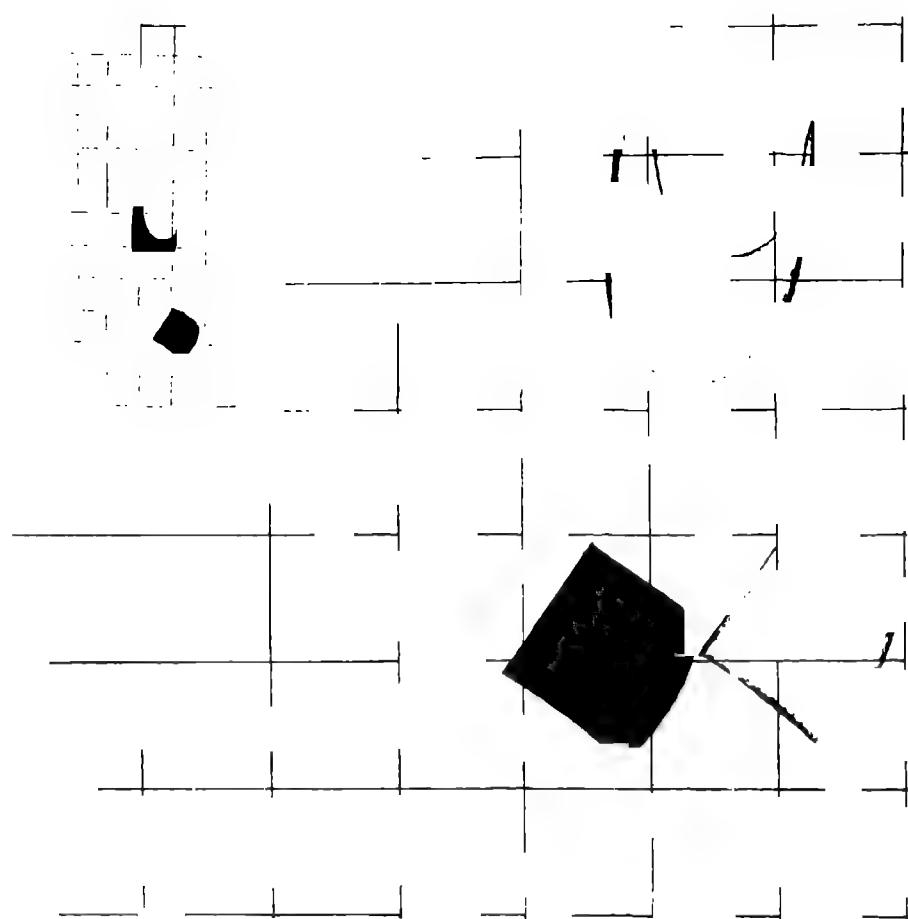
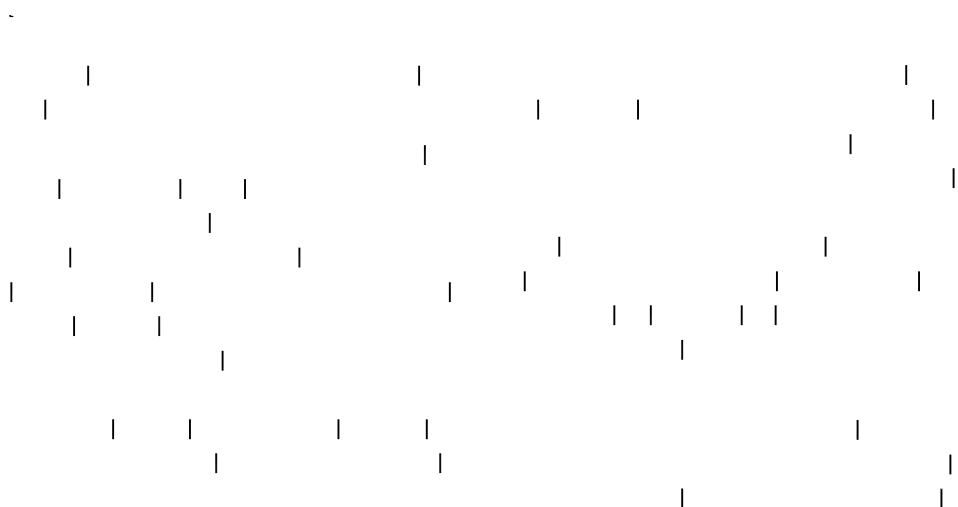
Resim: 244 — Emin Efendi'nin Şevki Efendi'yi taklid ederek yazdığı Muhakkak-Nesih kıt'a. Şevki Efendi'nin kıt'ası için birinci kitaptaki (Resim: 104)'e bakınız.

(1) Hat ve Hattâtân s. 84.

(*) Neyzen Emin Yazıcı (1883-1945), san'atını hakkıyla takdir eden arkadaşı Necmeddin Okyay (1883-1976)'ın teşvikiyle, Şeyh Hamdullah, Hâfız Osman, Mustafa Râkım, Şevki, hattâ yazı şivesi kendisine tamamen zıd olan Mahmud Celaleddin gibi üstadların Sülûs-Nesih hattıyla yazdıktan kıt'aları, bir fotoğraf sadakatıyla aynen taklid ederek meslekdaşlarını hayretler içinde bırakmıştır. 25 yıl önce Emin Efendi'nin metrukâtını incelediğimde, taklid etmek istediği kıt'aların üzerine "karamela kağıdı" denilen yarı şeffaf kağıdı koyarak, elini o hattatın şivesine alıştırdığını, alışana kadar bunu tekrârladığını, eli kıvâma gelince, âhârî kağıda kendi üslûbunda bir eser verircesine rahatlıkla yazdığını ve sonunda hattı ince tashihten geçirdiğini, gördüğüm örneklerden anladım. — U.D.

(**) Rahmetli Halim Özyazıcı (1898-1964) Medresetü'l-Hattâtıyn'de Hasan Rıza Efendi (1849-1920)'den Sülûs-Nesih meşketmeğe başladığında, katt-ı kalem (bkz. ikinci kitap, s. 170) bahsini anlatırken, Hasan Rıza Efendi'nin şöyle söylediğini Halim Efendi'den bizzat duymuştum: "Bir yazı taklid edilirken kaleminin nasıl kattedildiği bilinmezse, aynen taklidi mümkün olmaz. Ancak aynı meyilde kattedilmiş bir kalemle yazı taklid olunabilir." — U.D.

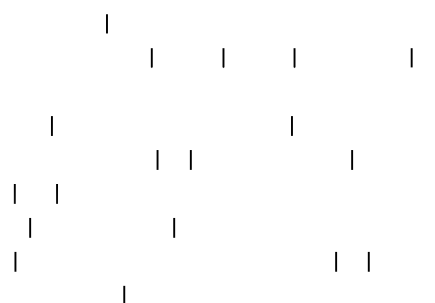
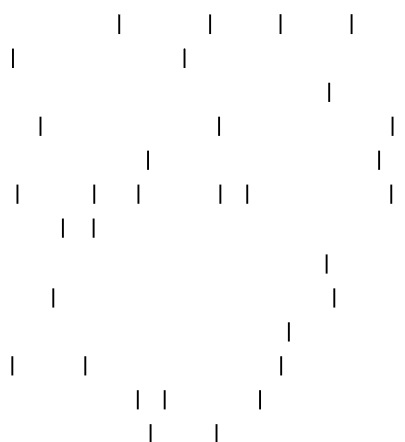
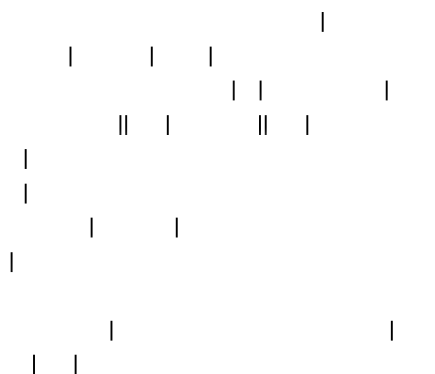

Resim: 245 — Ayasofya Camii'ne Mustafa İzzet Efendi tarafından önce küçük olarak yazılıp sonra murabbaât usûlüyle büyütülen Celi Sülüs câmi levhalarından biri (Altında istifî imzâsı da görülmektedir).

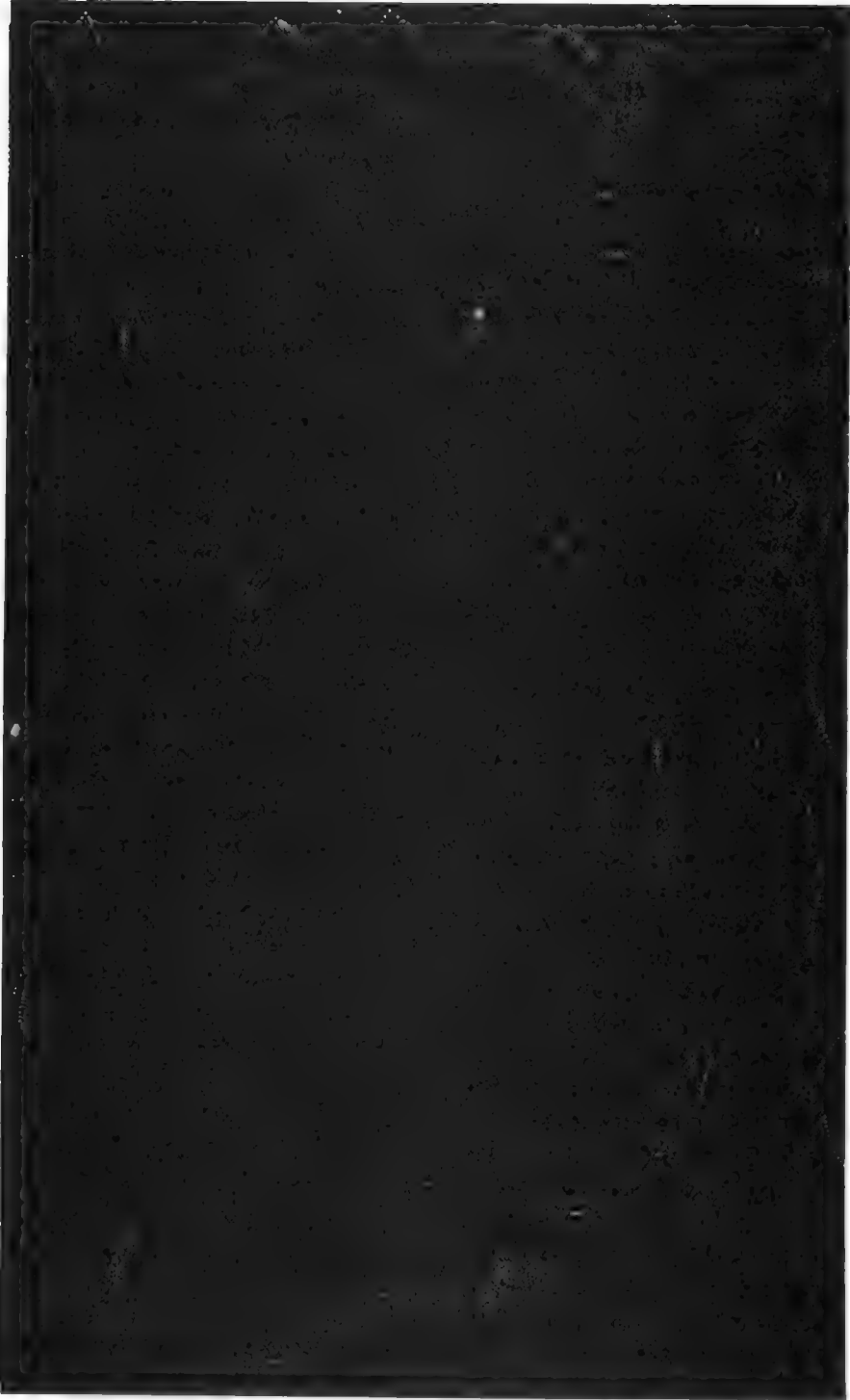
[illegible]

1 2 1

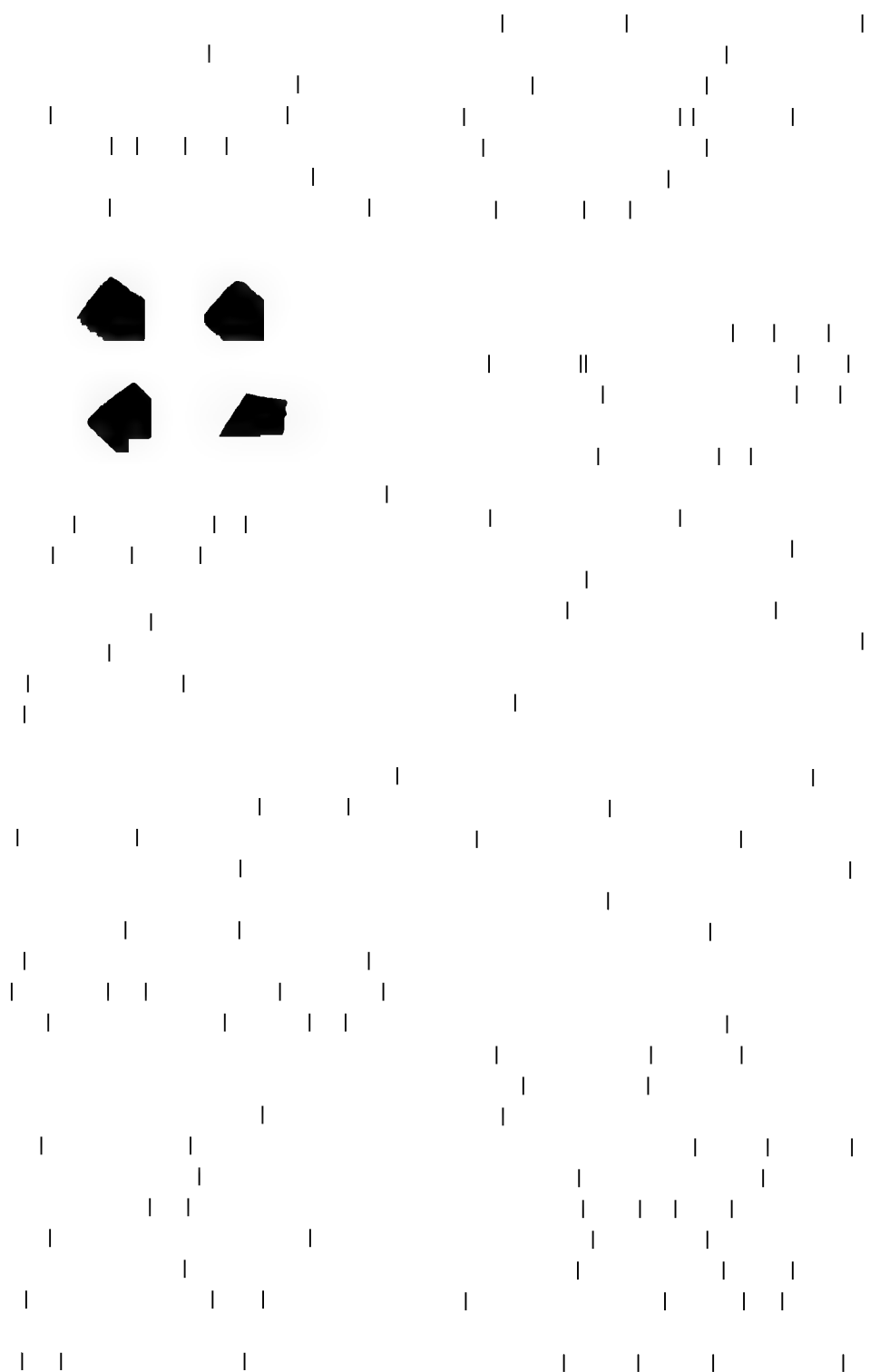
1 2 1

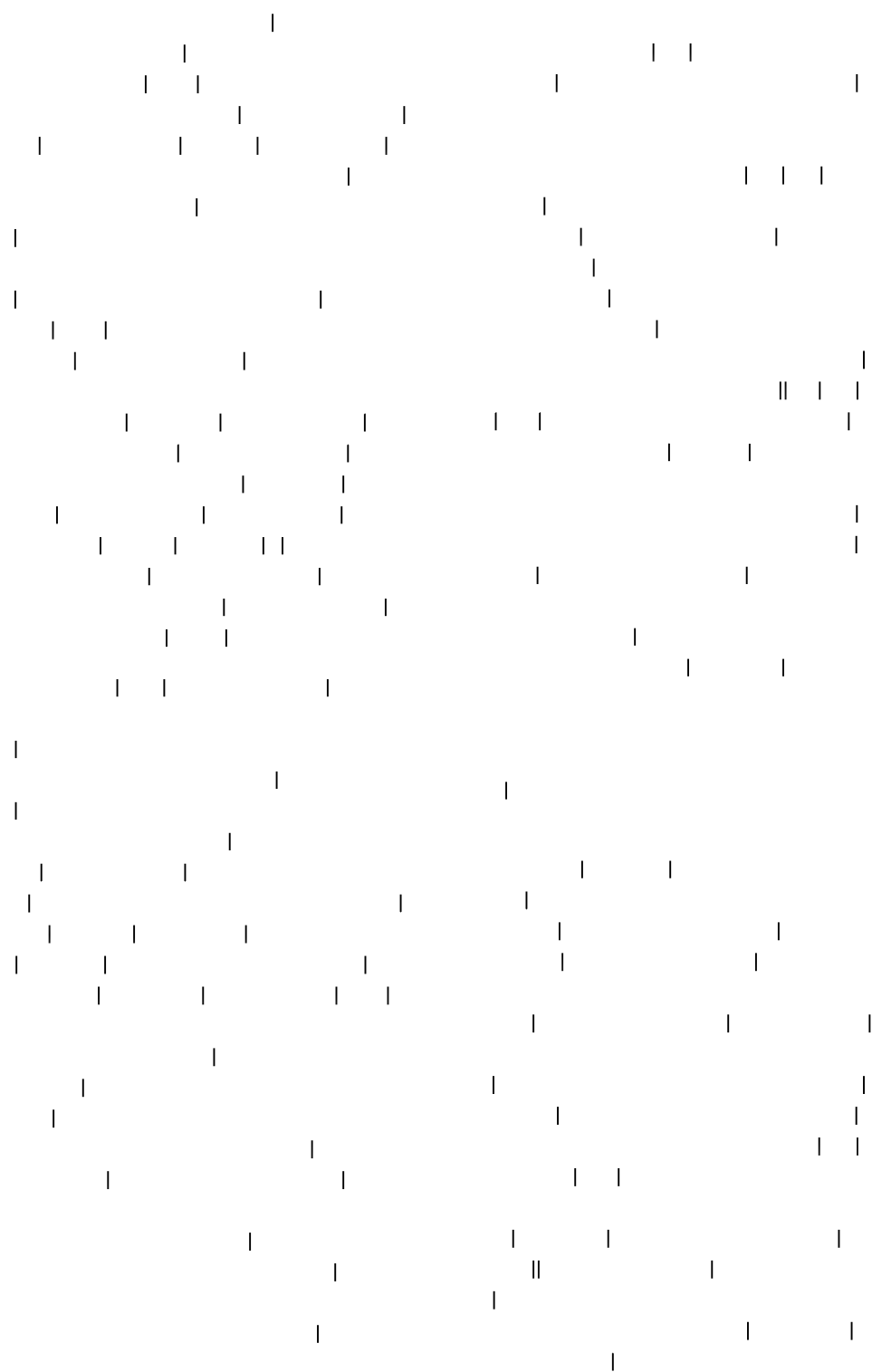

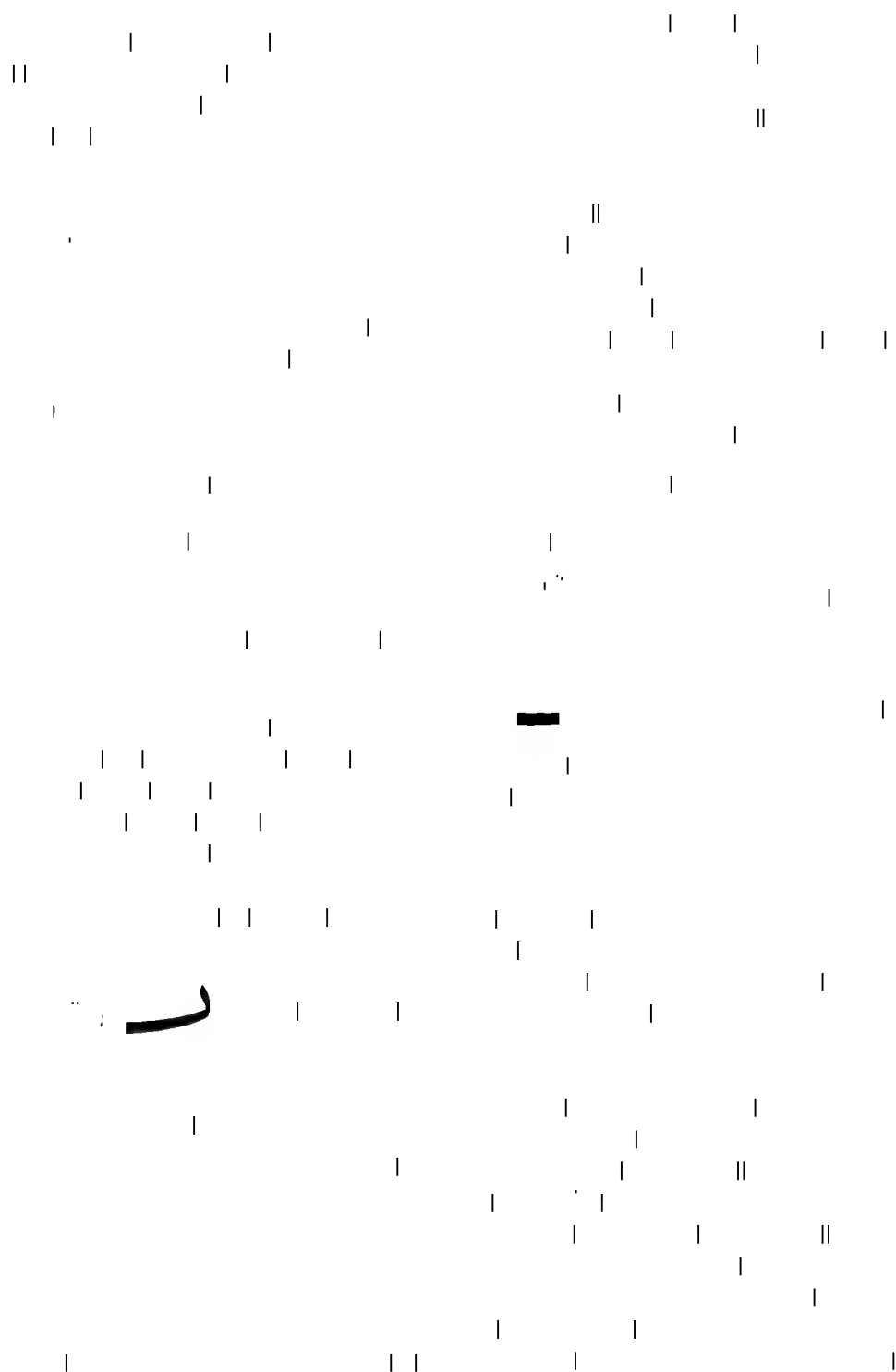

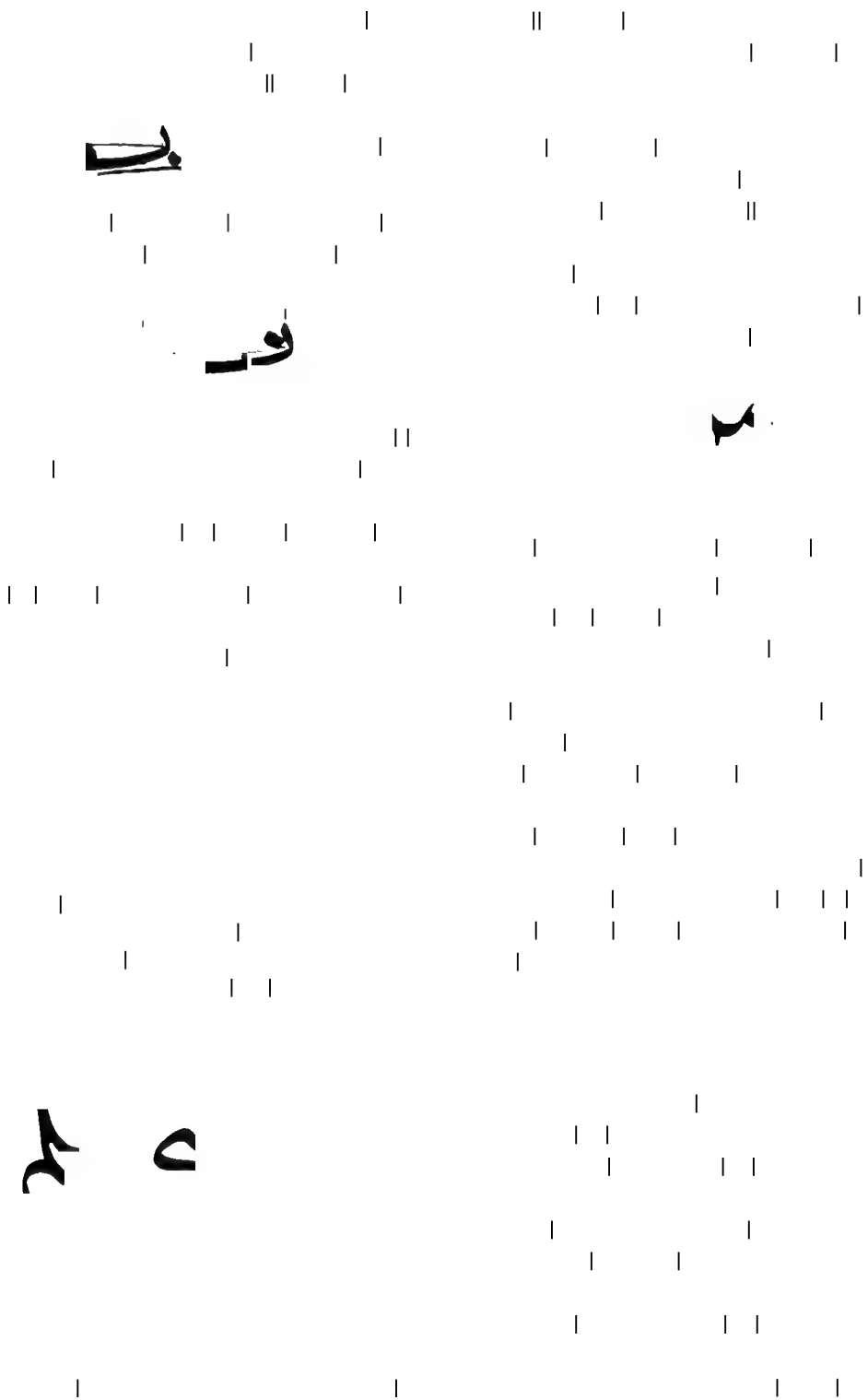
Resim: 250— Kalıptan siyah zemine tebeşir sürülmüş çuha yardımıyla geçirilmiş, Nazif Bey (1846-1913)'e âid Cefî Sülûs istifin bir bölümü.

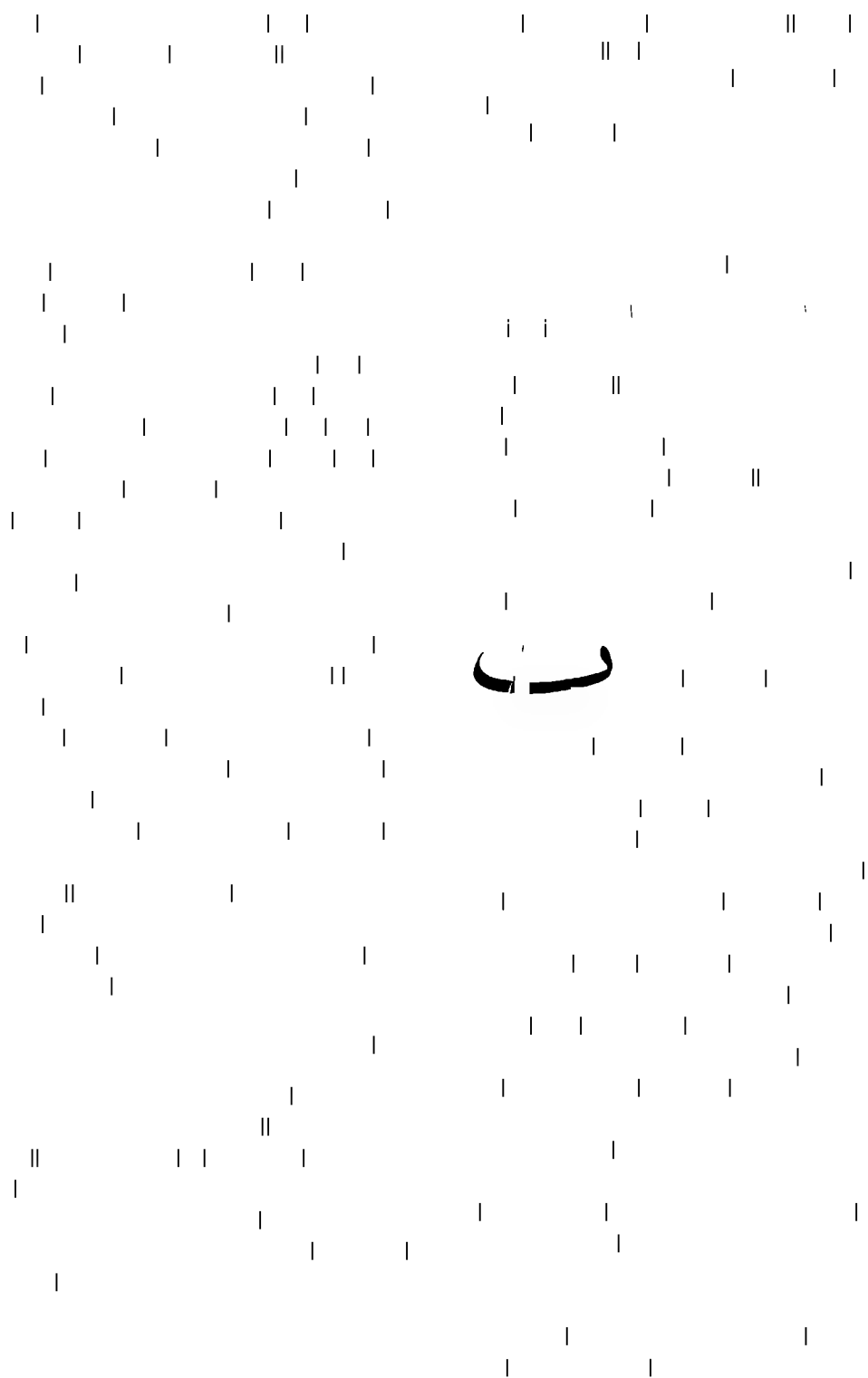

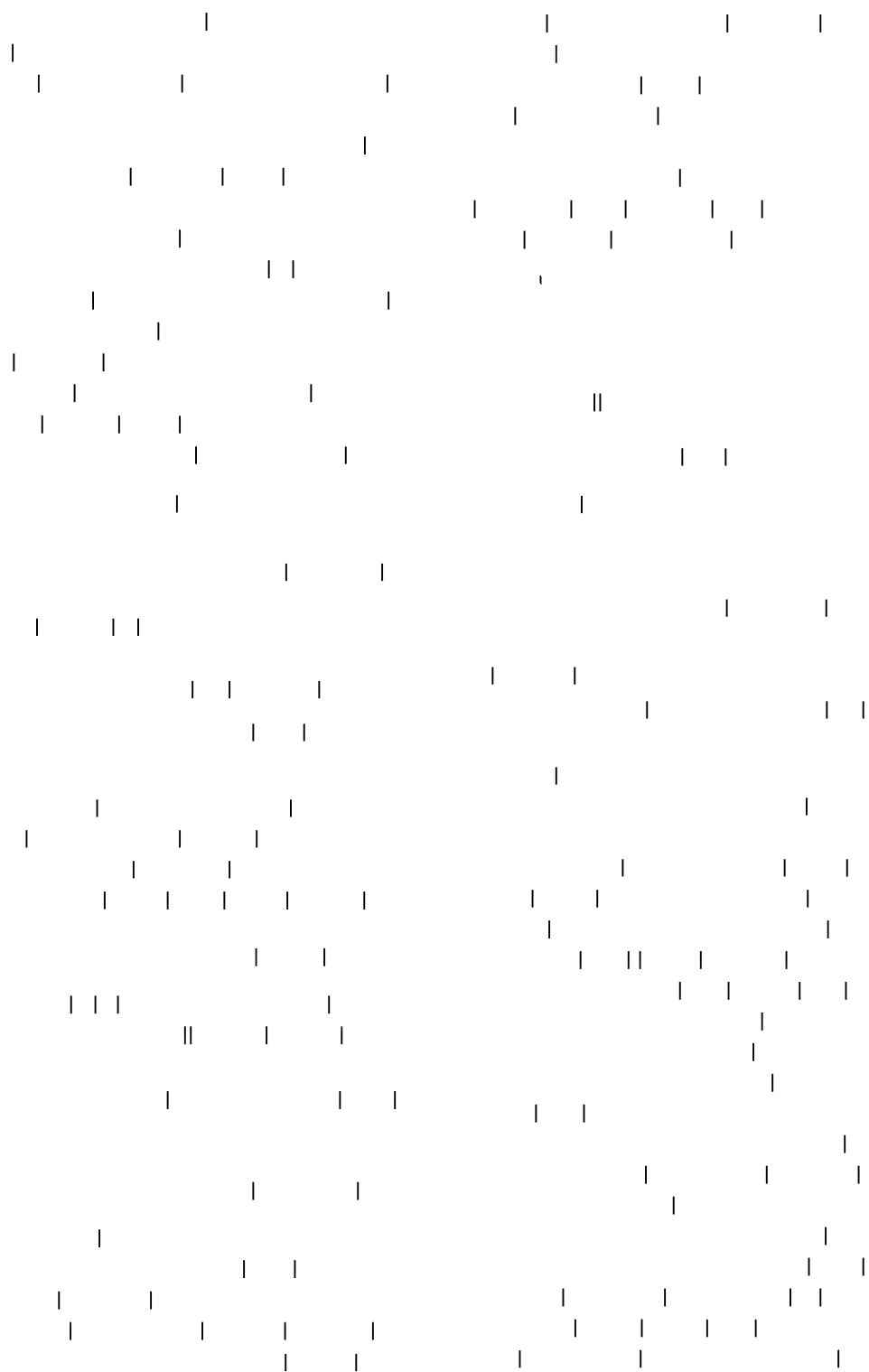

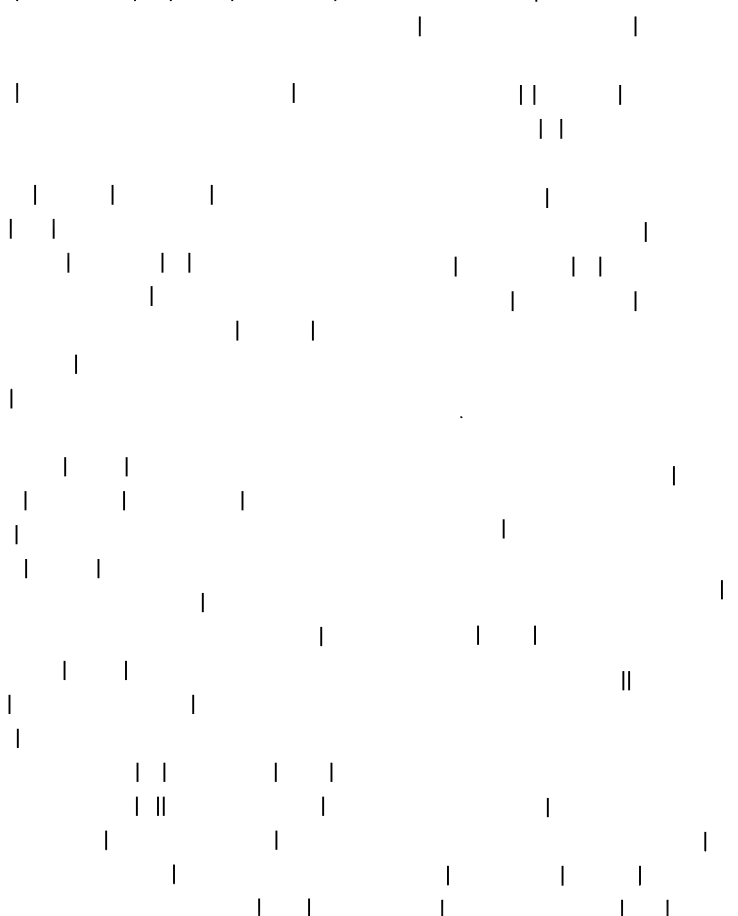

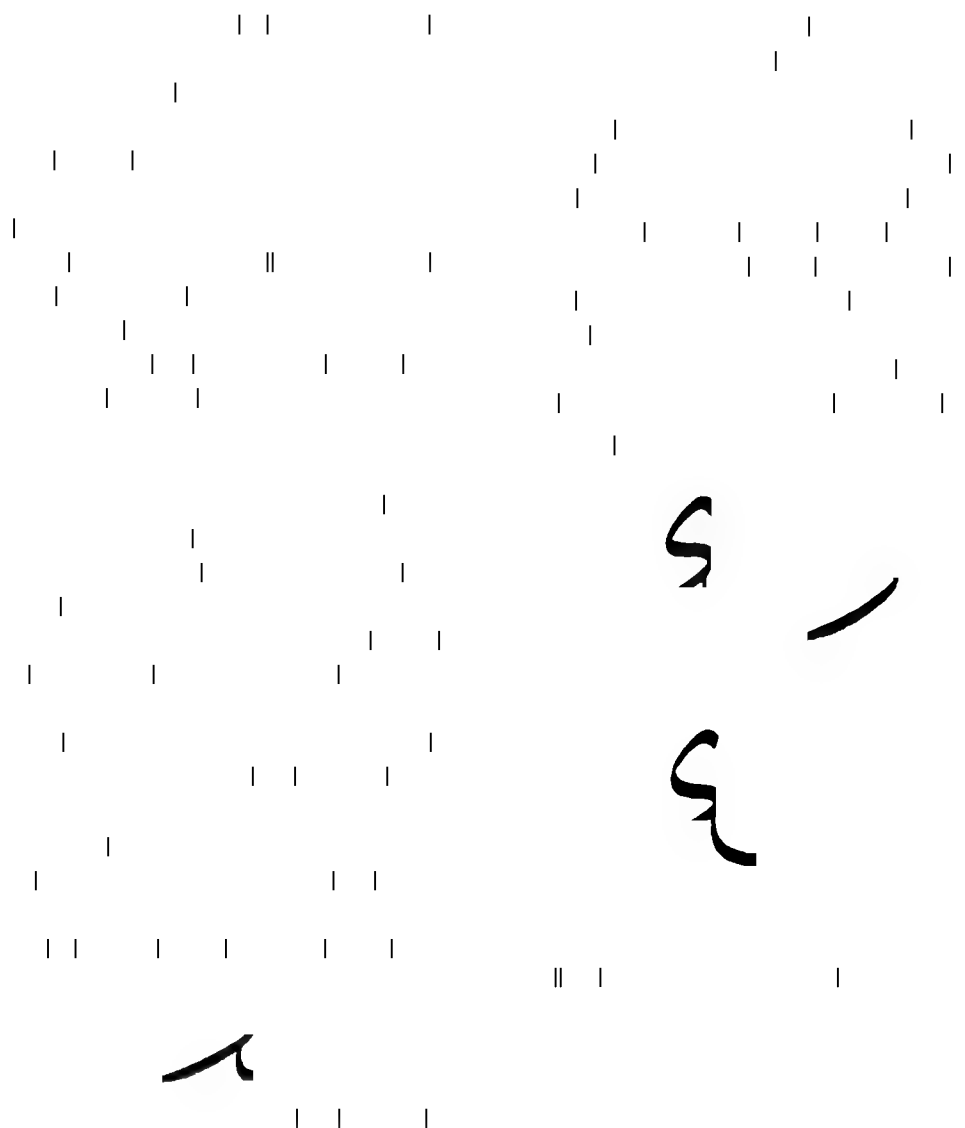

Year	Number of people (millions)
1980	18
1985	22
1990	21
1995	28
2000	32
2005	35
2010	38
2020	38

1. The first part of the music is in the key of F# and 2/4 time. It consists of a single melodic line with various note values including eighth and sixteenth notes, and rests. The notation is in a single system, featuring a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with several rests. There are four large, stylized handwritten annotations in black ink: a '5' with a horizontal line, a '3' with a horizontal line, and two '1' marks. The page is numbered '1' in the bottom right corner.

لے

لے

لے

لے

لے

لے

لے

لے

لے

میں

میں

میں

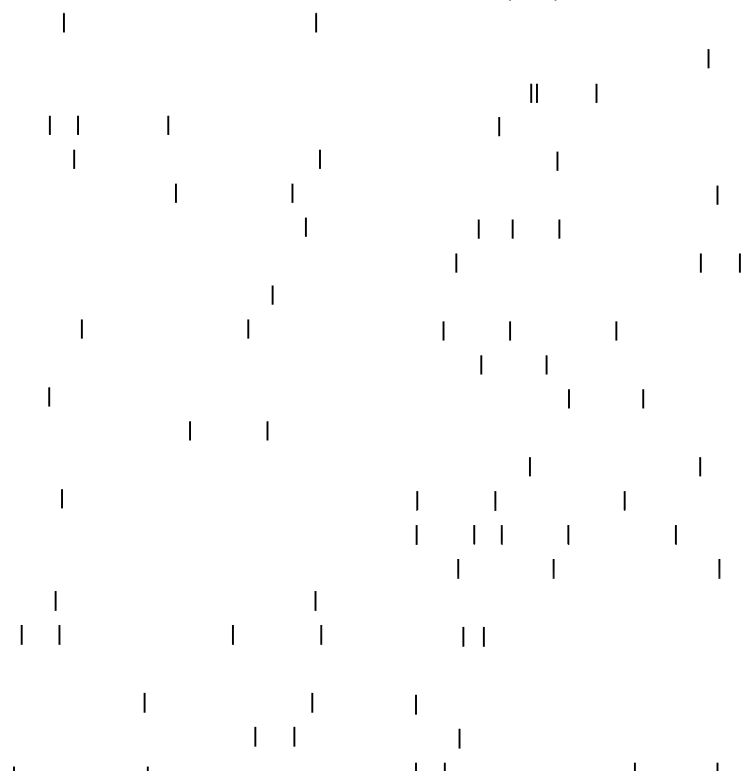
میں

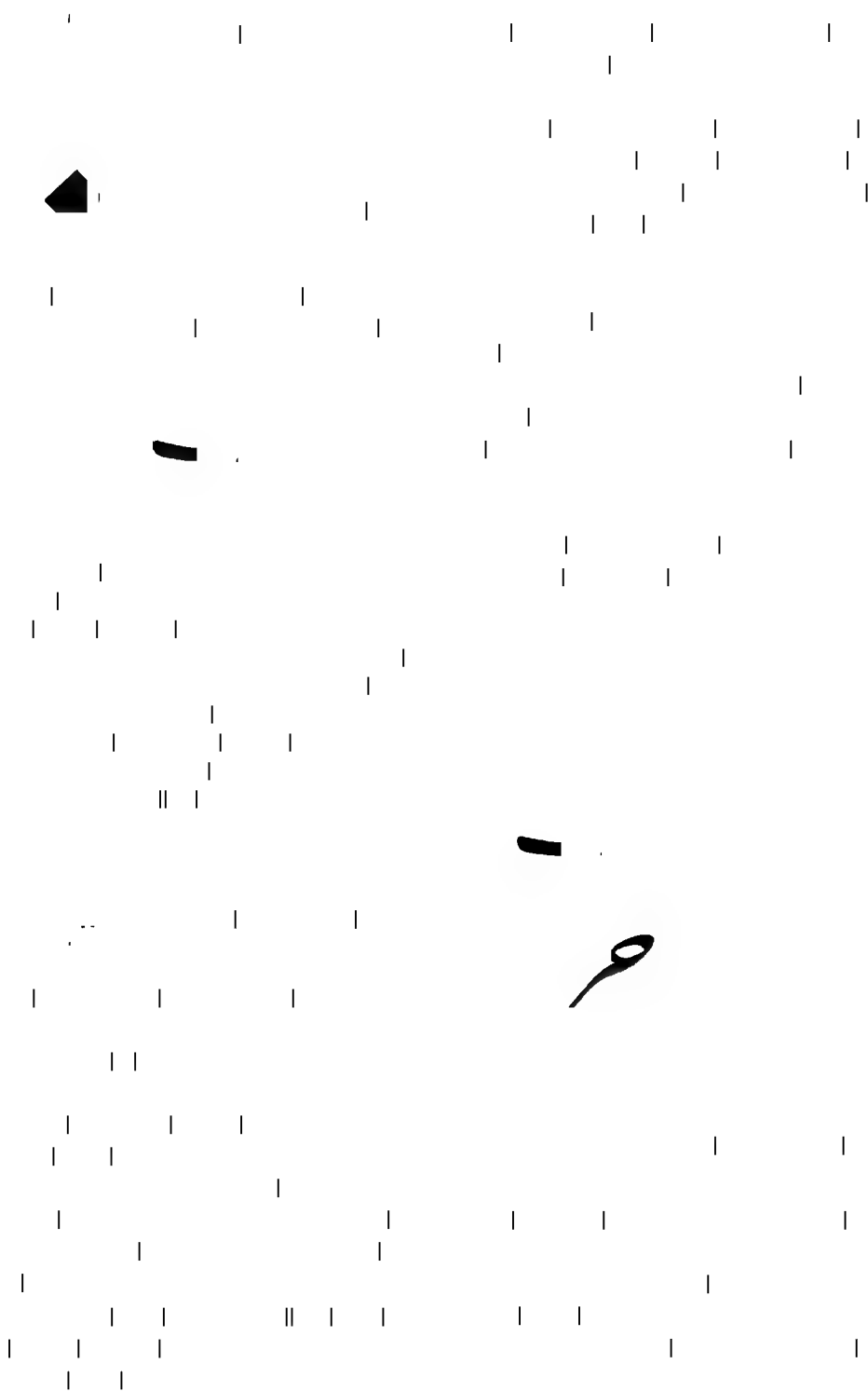
میں

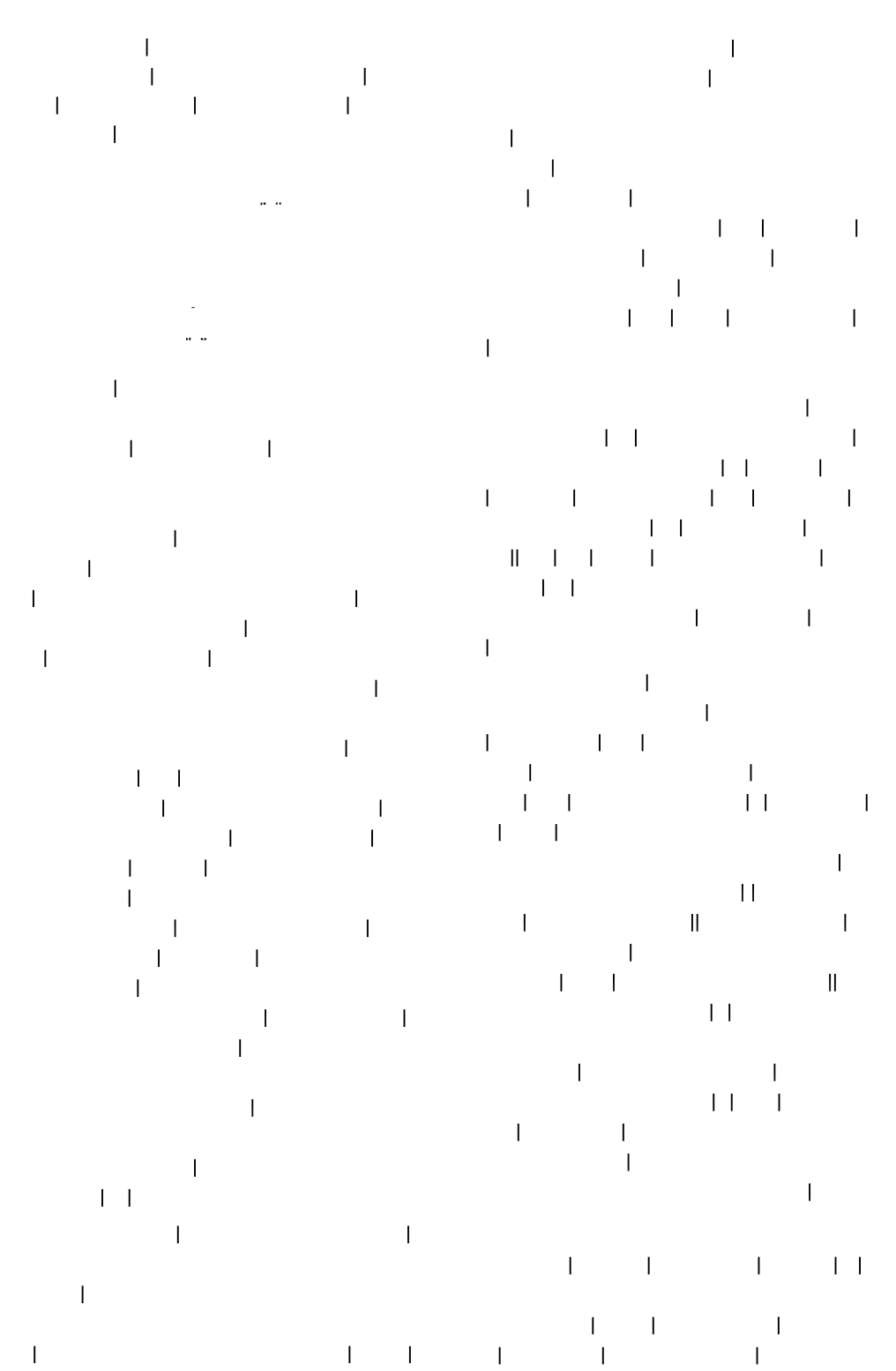
میں

١٠٠

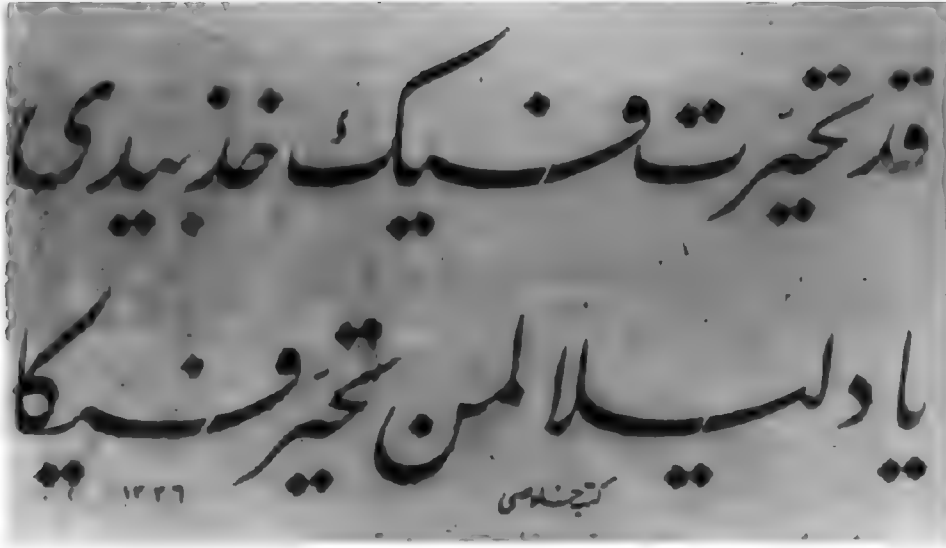
■ ■ ■ ■

Resim: 255 — Hulûsi Efendi'den Ta'lik hatthiya Arapça bir beyit.

ğer yazılarda da vardır. Fakat onlarda aynı makaamın muhtelif nağmeleri hâkim olduğu halde, Ta'lik'de muhtelif makaamların nağmelerinden dokunmuş bir âhenk meşhûd olur. Sanki yazı, muhâtabını hissîn ötesinde zekâ sâhasında arıyor gibidir. Bu sebeble Ta'lik hattının bedîi inceliklerini sezmede bedîi hassasiyetle berâber, cevval bir zekânın da bir estetik mantığı içinde işlemesine ihtiyâç gösterir. Yanî, Ta'lik yazısının basirete olan hitâbı, hisse olan dan daha çok ve daha müessirdir.

Bu yazı üzerinde en çok kalem oynatan İranlılarla Osmanlılar olmuştur. İran Ta'lik'leri ve Nesta'likleri bizimkilerle mukayese edildikleri zaman, İranlıların üslûb bakımından bir fevkalâde-lik göstermiş oldukları gözükür. Bilhas-

sa Nesta'likteki mahâretleri inkâr olunamaz. Fakat, Osmanlı hattatları Ta'likî aldıktan sonra Türk bedîi zevkine uygun yeni bir estetik hüviyete kalbederek bir Türk ekolü hâline getirmişlerdir. Bilhassa Cefî Ta'lik üzerindeki fevkalâde mahâretlerini İranlılar ibrâza güç yetirememişlerdir. Meselâ, Sâmî Efendi'nin İstanbul'da Kapalı Çarşı'nın Bâyezîd tarafındaki ikinci kapısı üzerinde yer almış bulunan (Resim: 256)

الْكَاسِبُ حَبِيبُ اللَّهِ

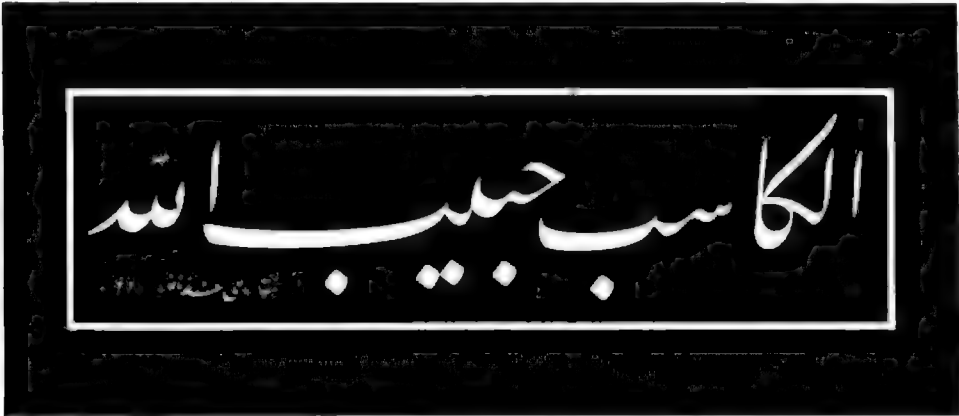
âbidesini yalnız İstanbul'un ve Türk'ün değil, "bütün bir insanlık âleminin sine-sine asılmış bir bedâat madalyası, Rab-bânî bir gerdanlık diye tasvîretmek yerinde olur.*

(*) Bu kitâbe yazılıp taşâ hâkkolunarak yerine konduktan sonra, İstanbul'a gelen ismini tesbit edemediğimiz bir İranlı hattat kitâbeyi yerinde görür ve zamanın sahhaflarından İranlı Nasrullah Efendi'ye, kendisini bu yazının hattatına götürmesini söyler. Gittiklerinde, Sâmî Efendi'nin elini öpmek ister. Sâmî Efendi elini kaçırırken, tercümanlık eden Nasrullah vasıtasıyla, bu tâzimin sebebini sorar. İranlı hattatın cevâbı şu olmuştur: "Ta'likîh incisini güzel yazan bizde hâlâ çoktur. Lâkin bu kalınlıkta Cefî Ta'likî bu letafette yazacak yoktur. Onun için öpmek istedim!"— U.D.

Resim: 256— Sâmi Efendi tarafından Kapalıçarşı'nın Fesçiler Kapısı üzerine yazılan Celi Ta'lik kitâbe (yüksekte olduğu için fotoğrafı tam cepheden çekilememiştir).

Resim: 257 — Aynı hadîsin, yıllar sonra Sâmi Efendi eliyle tekrâr yazılmış örneği (Levha hâlinde olduğundan fotoğrafı düzgün çekilebilmiştir).

D- TERKİB UNSURLARI:

Yukarıda îzâh edilen yedi kalemin terkîb metodlarını veren târifleri başlı başına alındıkları zaman bize hiçbir şey vaatmezler. Her birinde hareket mebd'e'i olarak kabul edilen noktanın, o metodlar altında tahavvül ede ede bir tohum gibi inkişâf bulması ve bunun için de el ve kalemle belirli bir mevzû' üzerinde tatbîk görmesi, terkîb kanûnunun içinden geçmesi zarûrîdir. Bu

mevzûun ilmî haysiyeti bir tarafa bırakılırsa, san'at haysiyeti bakımından bazı terkîb unsurlarının vücûduna ihtiyaç gösterir. Her yazı nev'ine göre, başka bir şekl ve karakter arzeden bu unsurları esâs îtibârıyla **bünye içi ve bünye dışı** olmak üzere iki guruba ayırabiliriz.

I- Bünye İçi Unsurlar: Harflerin kurulmasında ilk rolü alan nokta başta olmak üzere, elif-bâ harfleri ve bunların başta, ortada ve sonda şekilleri, visâk'lar, bitişmeler, dokunma ve takılmalar,

Figure 1 is a line graph showing the number of cases of COVID-19 in the United States from March 2020 to March 2021. The x-axis represents time in months, and the y-axis represents the number of cases. The graph shows a sharp increase in cases starting in March 2020, peaking in May 2020, and then a gradual decline. A shaded area represents the 95% confidence interval.

Age Group	Percentage
18-29	65
30-49	75
50-69	85
70+	95

Age Group	Gender	Should take action (%)	Should not take action (%)
18-29	Male	~85	~15
	Female	~90	~10
30-49	Male	~75	~25
	Female	~80	~20
50-69	Male	~65	~35
	Female	~70	~30
70+	Male	~55	~45
	Female	~60	~40

S

م

Number of children	Number of families
0	4
1	3
2	2
3	1
4	1
5	1

7

مسرح

مسك

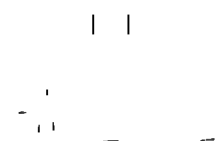
بسم الله الرحمن الرحيم

مسطح

مستطیل

١٠

١١

١٢

١٣

١٤

١٥

١٦

١٧

١٨

١٩

٢٠

٢١

مَدَنِيَّةٌ

مَدَنِيَّةٌ

مَدَنِيَّةٌ

مَدَنِيَّةٌ

مَدَنِيَّةٌ

مَدَنِيَّةٌ

مَدَنِيَّةٌ

مَدَنِيَّةٌ

مَدَنِيَّةٌ

مَدَنِيَّةٌ

مَدَنِيَّةٌ

مَدَنِيَّةٌ

مَدَنِيَّةٌ

لجها

دليل

||

مر

||

مصر

حر

مر

||

مر

||

ن

||

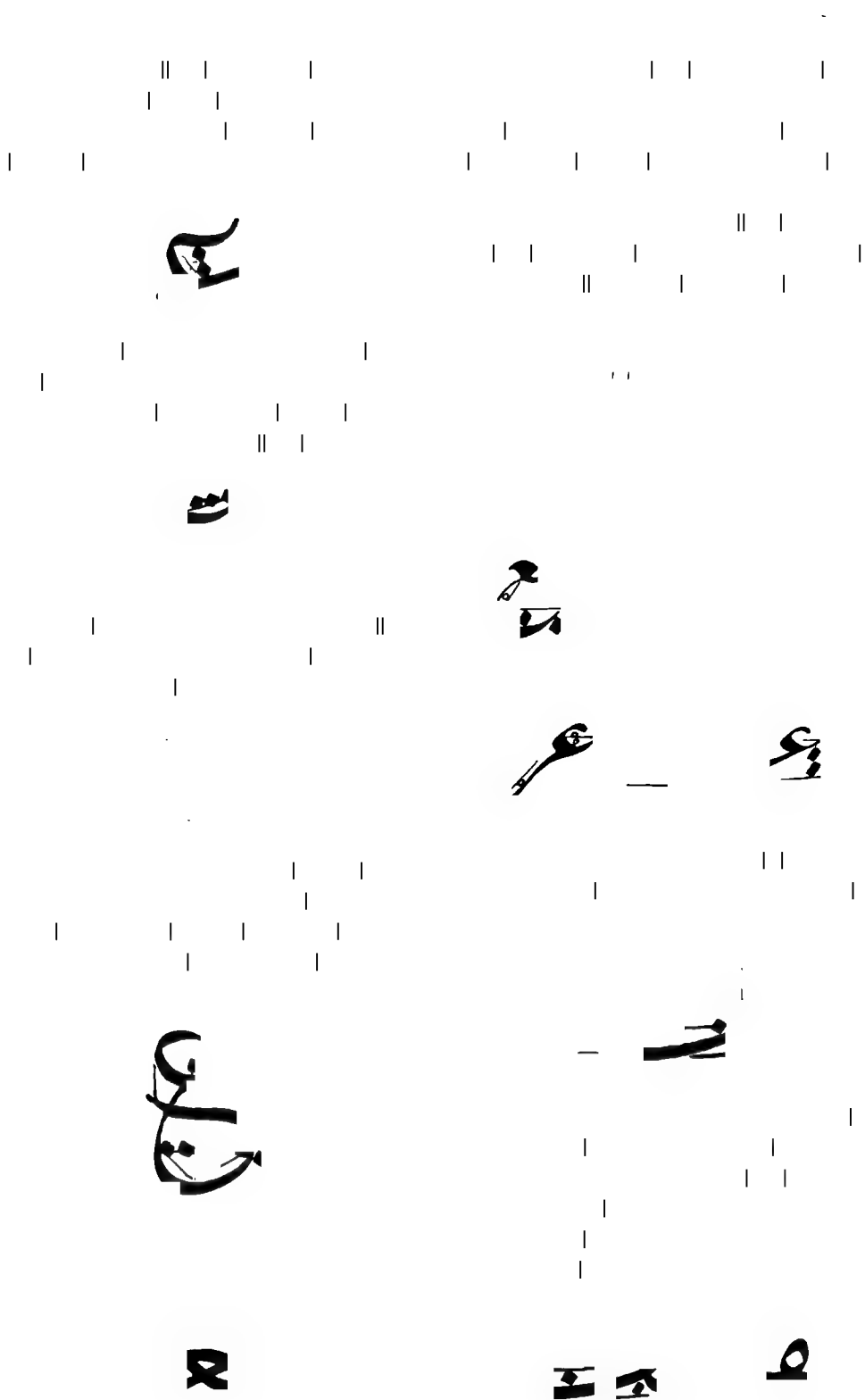
||

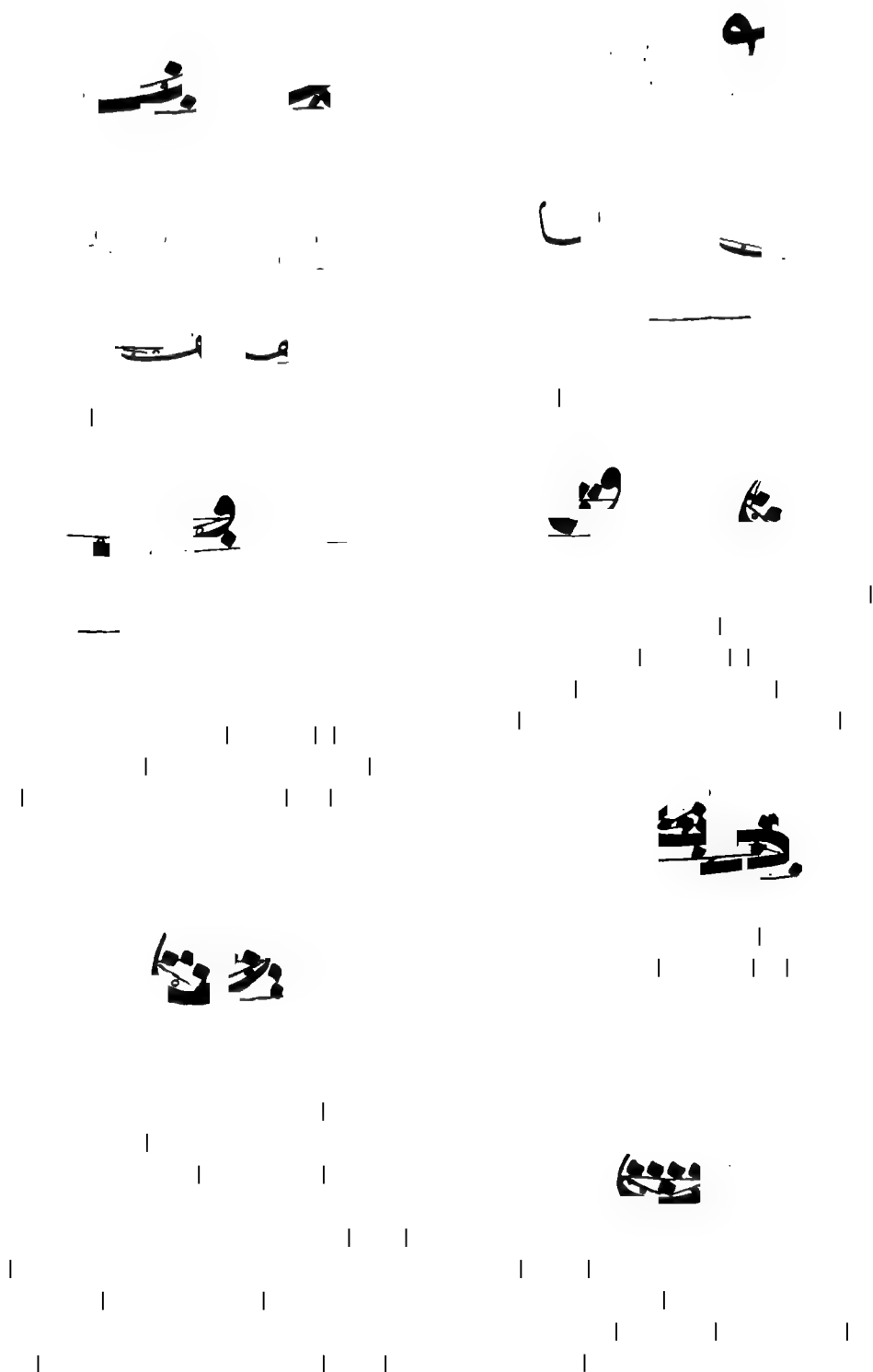
ن

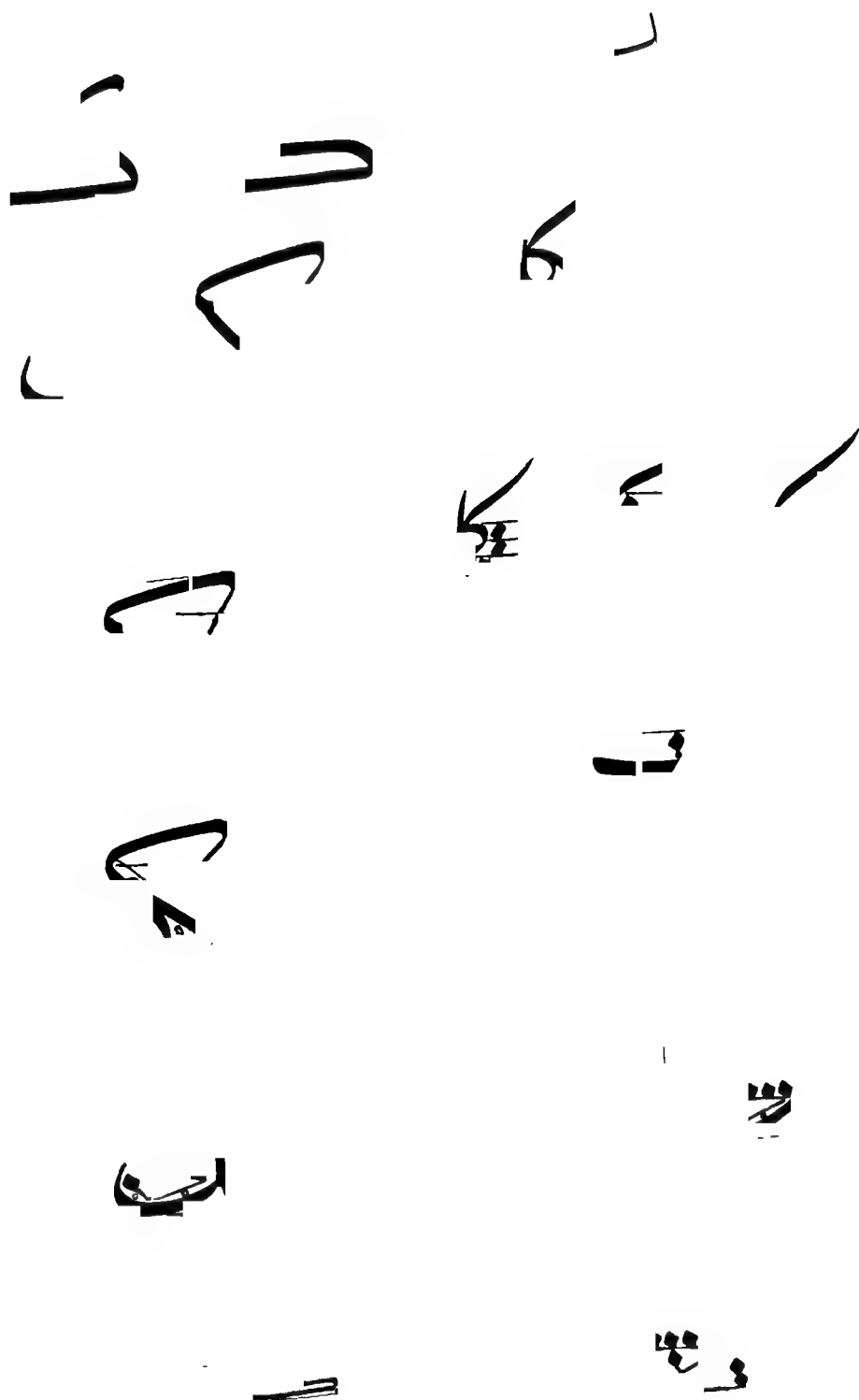
||

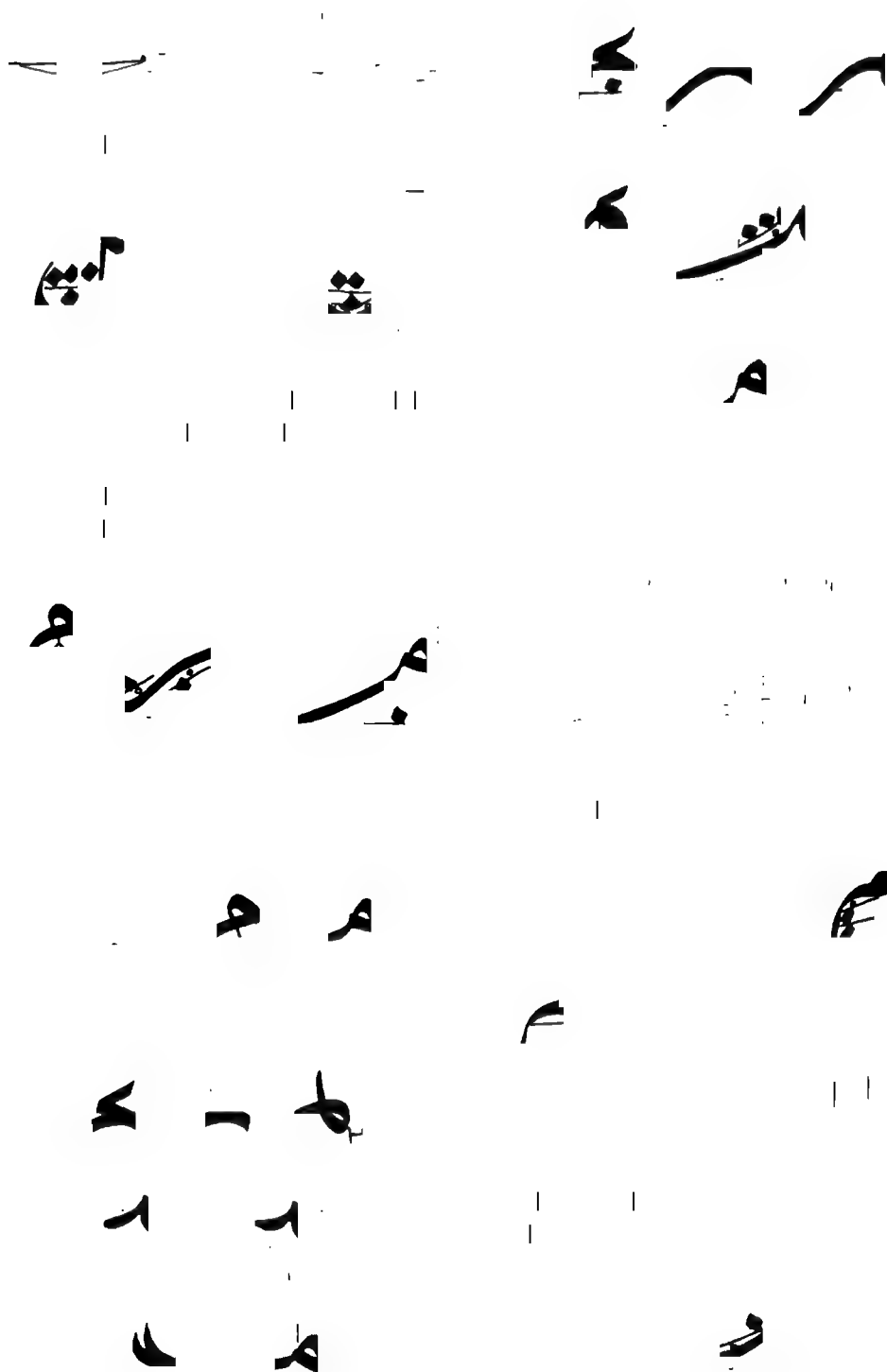
ن

ن

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

۱۵

۱۶

۱۷

۱۸

۱۹

۲۰

۲۱

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

1

2

3

4

5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

1

2

3

4

5

6

7

8

9

1. The first part of the document is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the city government.

2. The second part of the document is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the city government.

3. The third part of the document is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the city government.

4. The fourth part of the document is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the city government.

5. The fifth part of the document is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the city government.

6. The sixth part of the document is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the city government.

7. The seventh part of the document is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the city government.

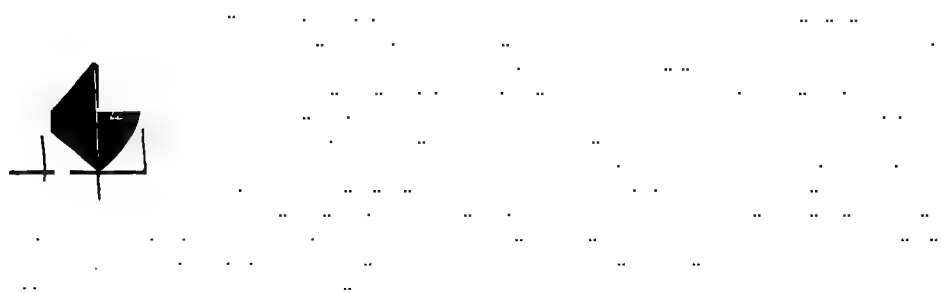
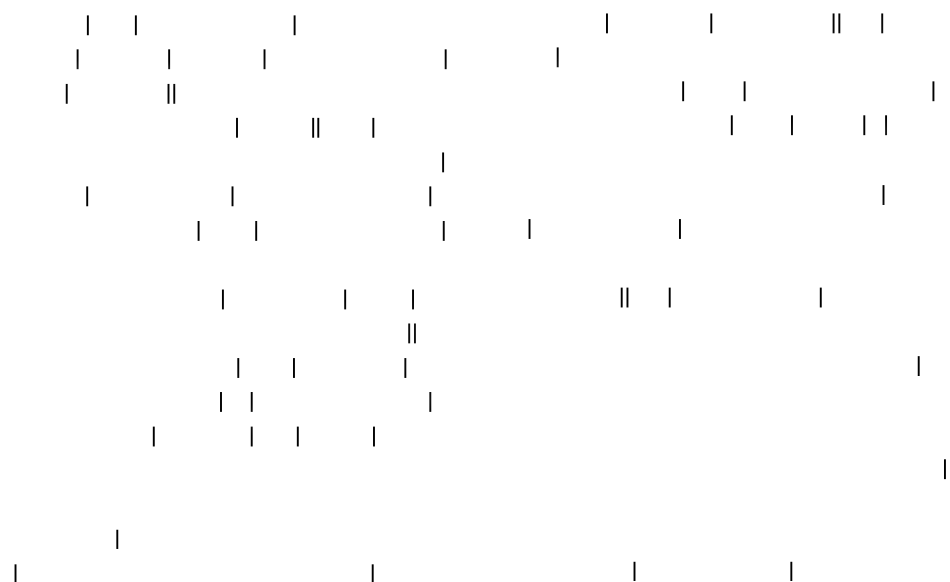
8. The eighth part of the document is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the city government.

9. The ninth part of the document is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the city government.

10. The tenth part of the document is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the city government.

11. The eleventh part of the document is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the city government.

لحم

عظم

من

لحم

ك

لحم

ر

لحم

1. *Handwritten notes and symbols:*
 - Top left: A small sketch of a person's head and shoulders, possibly a profile view, with some lines indicating movement or posture.
 - Middle left: A small sketch of a person's head and shoulders, possibly a profile view, with some lines indicating movement or posture.
 - Bottom left: A small sketch of a person's head and shoulders, possibly a profile view, with some lines indicating movement or posture.
 - Bottom right: A small sketch of a person's head and shoulders, possibly a profile view, with some lines indicating movement or posture.

ل -

| |

ل

ل

ل

ل

ل ل ل

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Year	Number of people (millions)
1980	18
1985	20
1990	22
1995	24
2000	26
2005	28
2010	30
2015	32
2020	38

| |

|

[illegible]

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

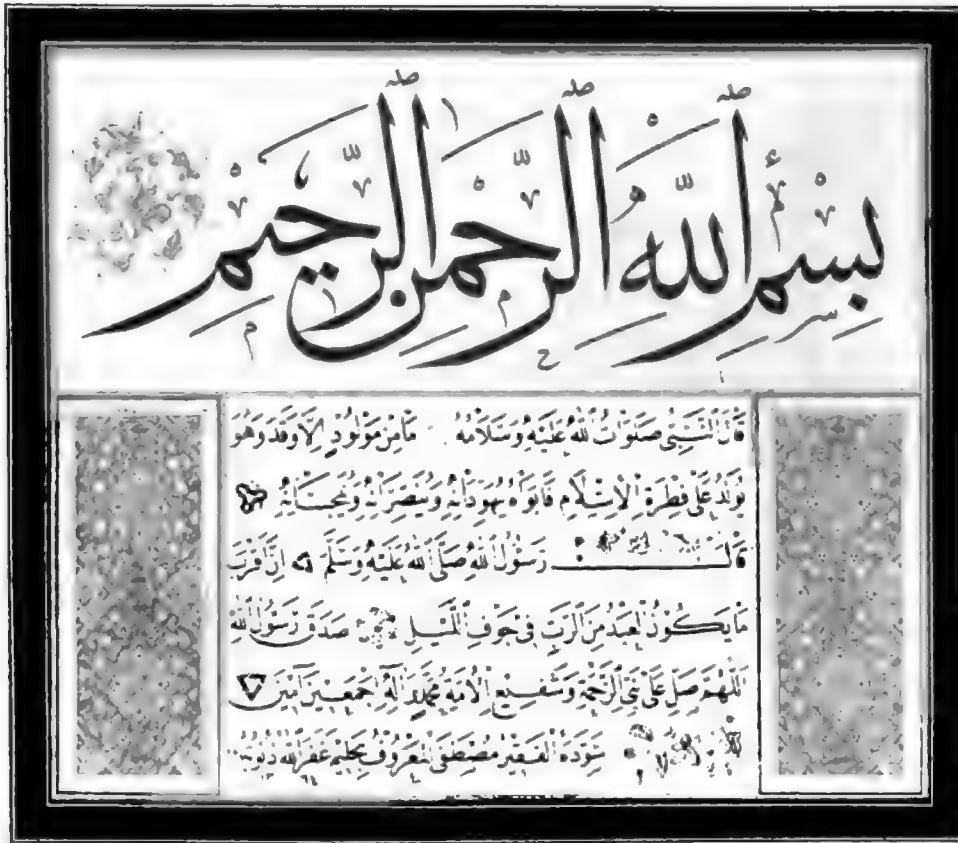

Resim: 260 — Mahmud Celâleddin (?-1829)'in Celi Sülüs hatıyla yazdığı ve Peygamberimizin ömrünü, nübüvvet müddetini, Mekke ve Medîne'deki yaşayışlarını ebced hesabıyla gösteren şu levhada yazı ve hareketler, Mahmud Celâleddin'in sert üslûbu içinde birbirleriyle âhenkli bir şekilde kaynaşmışlardır.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ
 إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ
 لَا يُؤْمِنُونَ ۝ خَسَّ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَ
 عَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ وَمِنْ
 النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَوْمَ الْآخِرِ وَمَا هُمْ
 بِمُؤْمِنِينَ ۝ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ
 إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۝ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ
 اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ كَذَّبُوا
 وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ
 مُصْلِحُونَ ۝ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ
 ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ
 كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ۝ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ

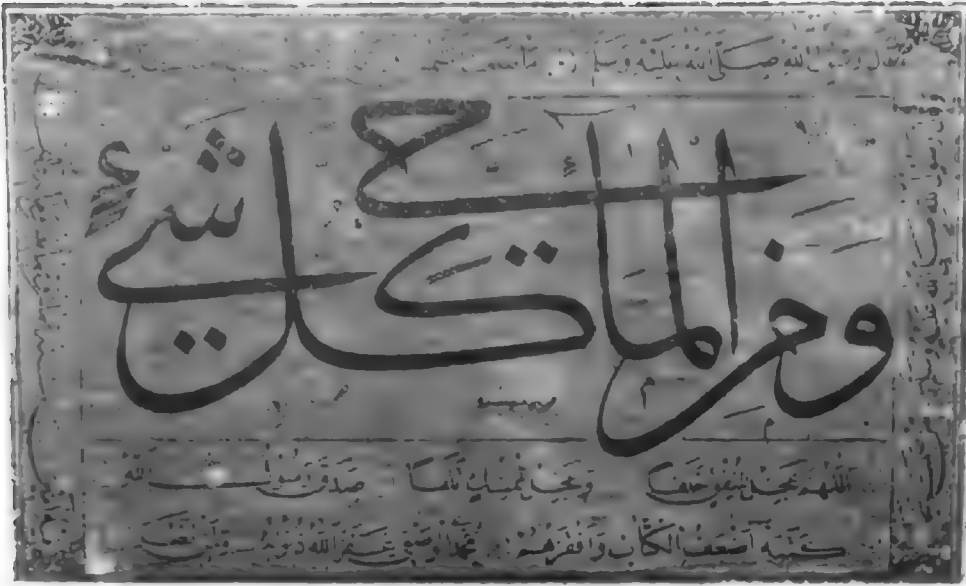
وَأَنْبَاءُ الْعَمَلِ خِلَافِ عَظِيمٍ

Resim: 262 — Bakkal Ârif Efendi'nin metin içinde bahsî geçen, hareketleri ihmâl edilmiş bir Sülüs satırı.

Resim: 263 — Halim Özyacı (1898-1964)'dan hattı ve hareketleriyle tinalı bir kıt'a.

Resim: 264— Lâz Ömer Efendi (? - 1824)'nin bahsi geçen levhası.

Resim: 265 — Hacı Nazif Bey'in hareke ve şâir işaretleri sıkışık olarak tertiplendiği bir levhası.

دکتر محمد علی

I
 II
I
II

$\frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} 1 & i \\ -1 & i \end{pmatrix}$

1. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

Resim: 267 — Neyzen Emin Yazıcı (1883-1945)'nın İtinâlı bir Sülûs levhası.

Resim: 290

Güyyâ ol dürr-i dendân-ı nefis
İki mîsrâ idi mevzûn-ı selis

Şöyle şeffaf idi ol cevher-i sâf
İncilâsiyle dolardı etraf.

Hilye-i Hâkanî'nin devâmını Yesârîzâde'nin yazıp yazmadığı belli olmadığı gibi, imzâsının bulunduğu kıta da elde mevcut değildir. Ancak, "müfredât"ı ikmâl etmiş bir hat müntesibi Ta'lik'in bütün nükte ve ölçülerini bu kıt'alarda görüp istifâde edebilir. Bu fotoğraflardan sonra, örnek olarak diğer yazı resimleri de sırayla verilecektir.— Uğur DERMAN

بختیاریله آید و لم قنستج کلیم
 قنستج اوله نابو معمرستناهی بنام
 اولمنه سپرله رنجهی مدود
 خنجرینا شنیاده اولور منیدنی و جود

نمیدین شوکت بستم ای اللهی

اینگله پند کلام ای اللهی

بارک است الله زبانی هنر لطیف

بولور اینجکه شرف بستم هنر نف

کوین غریب نازده سلطان مصحف

قرن و طور زاکیه کو یا صف صف

ابتدا سپنده اولیایان

باشن زنجیر جید بر اینجا

Resim: 271 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkani meşki (4)

Resim: 272 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkânî meşki (5)

محمّدی شلر در زلف ابرو افراشته

بغا رخصت بیایه کجی غرقانک اولی حق

شمع رخسار بی دوزخ دهنی مانده

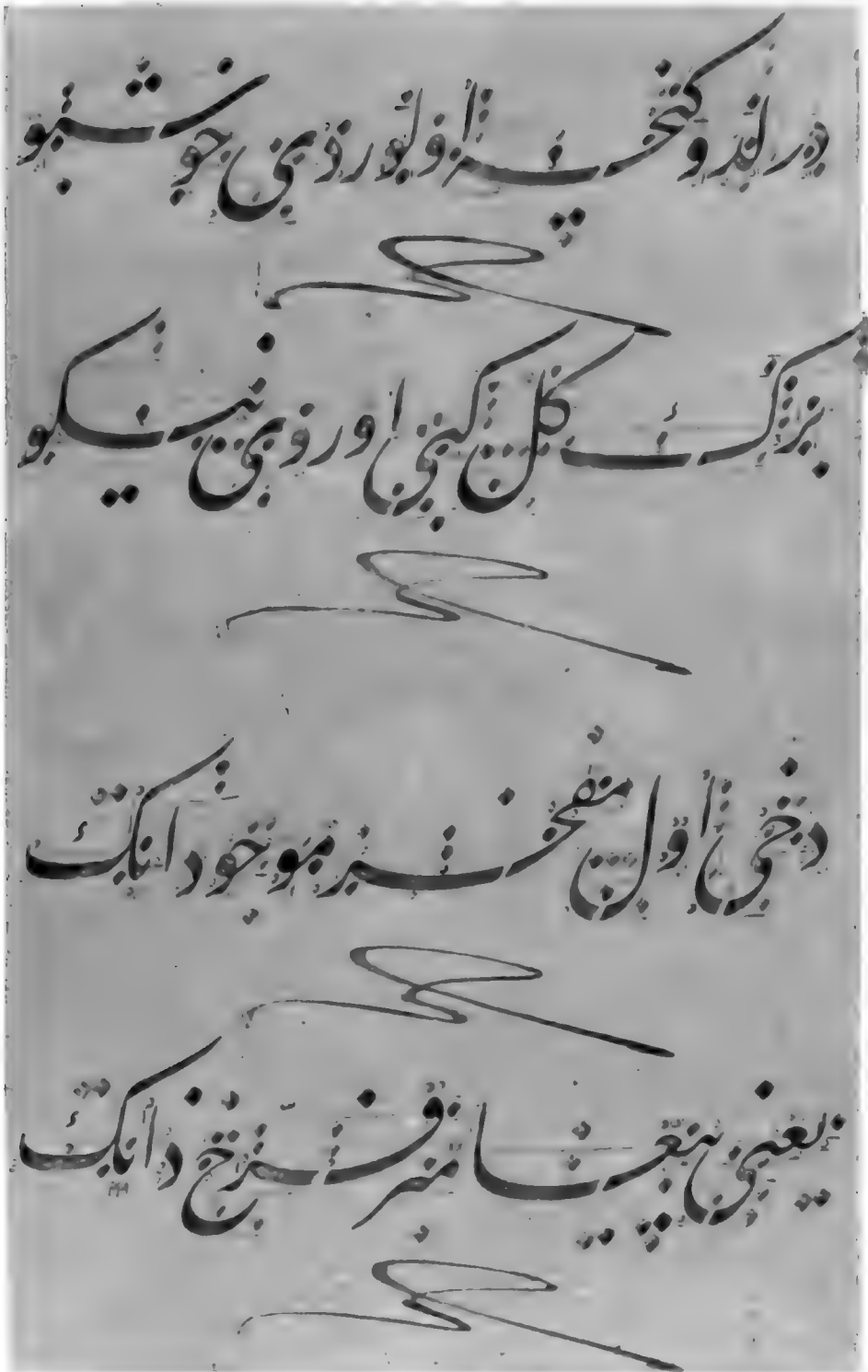
ایکون قفس بدلت اندرین غریب

غیر وقت الود الیچون اولیٰ سلطانی

کل بنی نیرزالہ یہ بکبر و دجی سبانی

وانہ دربر کئے روپ سبب برتے

خوشنما الیلائی بنی اول کبر سے

Resim: 275 - Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (8)

گورینور دسیه کوزتین دایم کوزل

خدیوایندہ سپہیہ ختم ایدم دایم

گورینور دسیه کوزتین دایم کوزل

غسبرین دایم کوزل دایم کوزل

Resim: 277 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (10)

مستغنی عن الیوم لیس فی الحقیقه

خیر من الیوم لیس فی الحقیقه

دولت اولیاء فی الحقیقه

غیر من الیوم لیس فی الحقیقه

Resim: 279 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkani meşki (12)

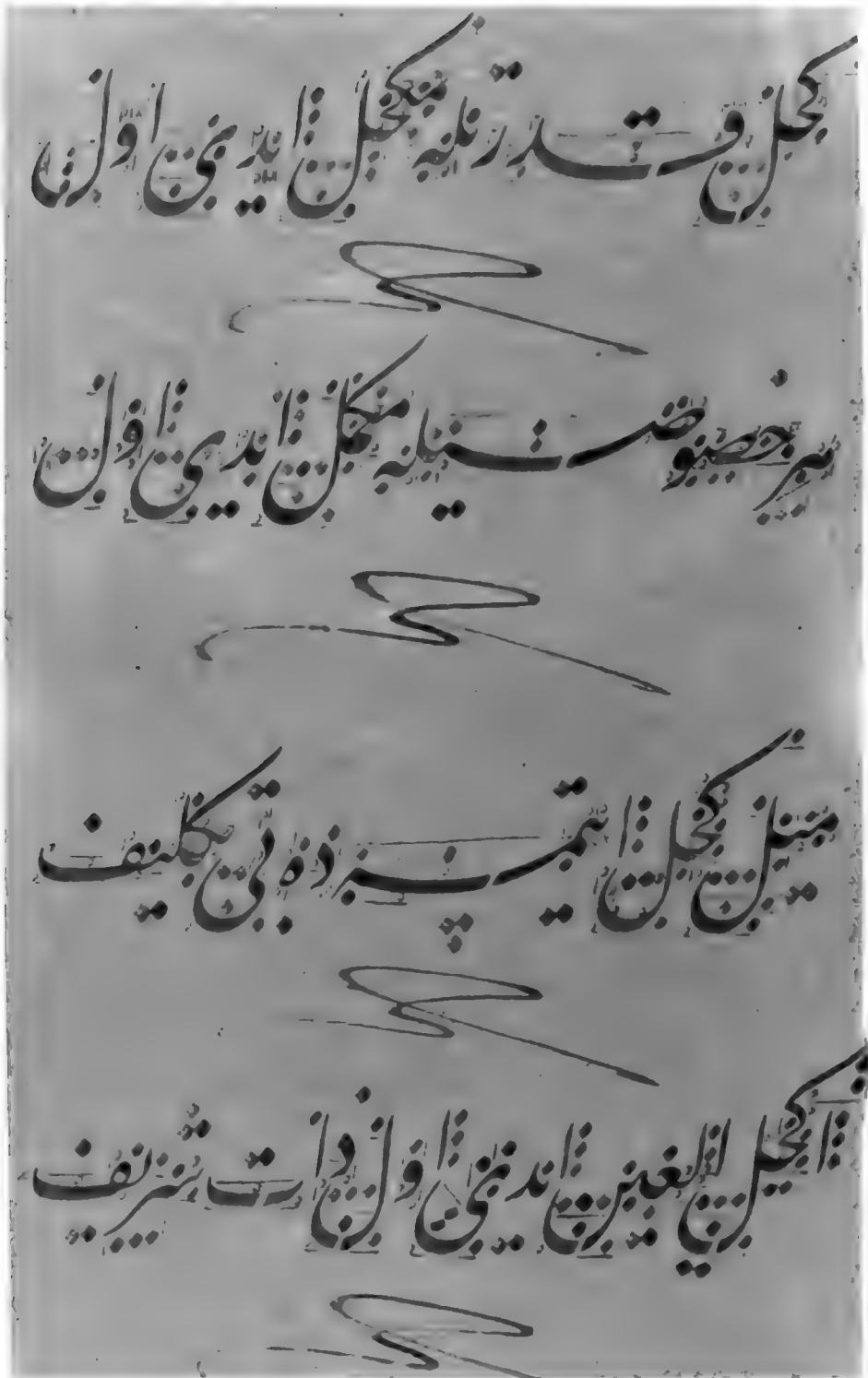

کونینم شدر در صند انکیز قوت

کونینم شدر در صند انکیز قوت

ممنوعینم شدر در صند انکیز قوت

بنیای خج غریب شدر در صند انکیز قوت

Resim: 281 — Yesârtzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (14)

دخون مانلکانه سپ نه پانله دیرینه

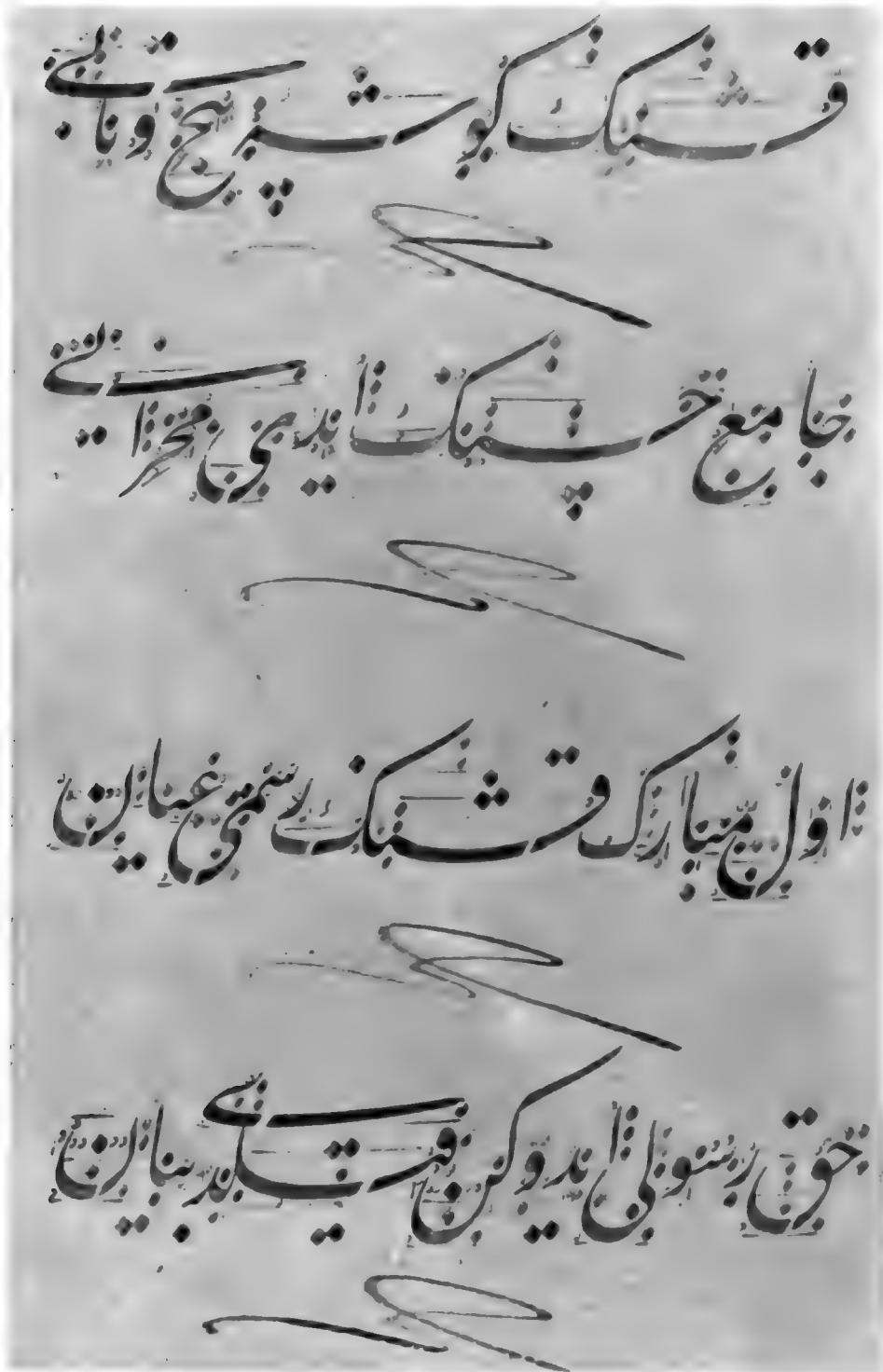
ماه بوکسینه آچون قش بواید

ختم ابرو سپ نه اولم دمی مشابله

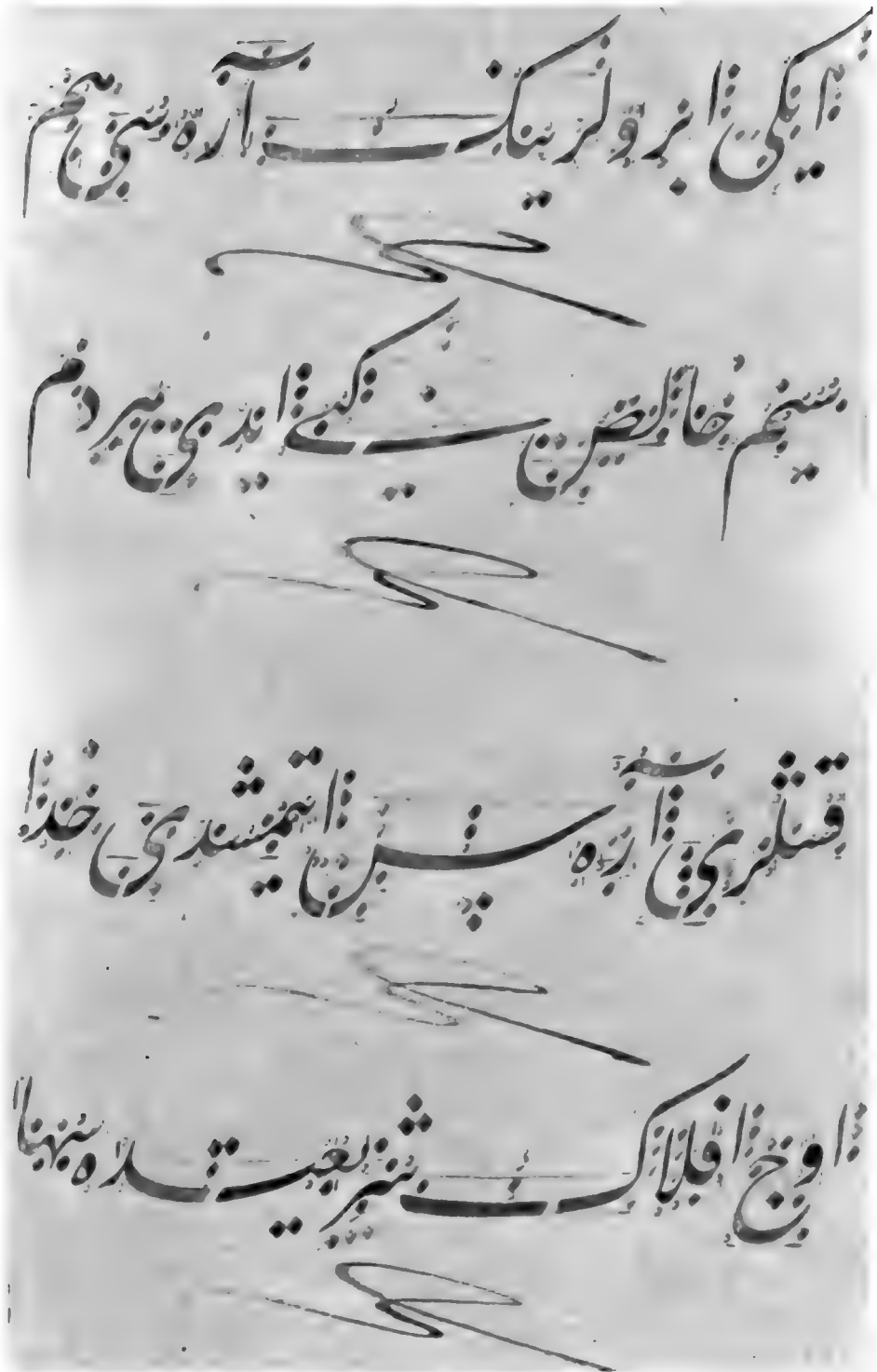
قسنه دیرین بوکسینه مجا چون اقبال

Resim: 283 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (16)

Resim: 284 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkânî meşki (17)

Resim: 285 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (18)

ح - ا - ح - ح - ح - ح - ح

ح - ح - ح - ح - ح - ح - ح

ح - ح - ح - ح - ح - ح - ح

ح - ح - ح - ح - ح - ح - ح

ح - ح - ح - ح - ح - ح - ح

ح - ح - ح - ح - ح - ح - ح

ح - ح - ح - ح - ح - ح - ح

ح - ح - ح - ح - ح - ح - ح

Figure 1. The effect of the concentration of the *Agrobacterium* suspension on the transformation efficiency of *Agrobacterium* strains. The *Agrobacterium* strains were grown in the medium containing 100 mg/l of tetracycline. The cell concentration of the *Agrobacterium* suspension was adjusted to 10⁸ cells/ml. The cells were incubated with the plasmid DNA for 1 h at 25°C. The cells were then transformed with the plasmid DNA. The transformation efficiency was determined by the number of transformants per 10⁸ cells. The data are the mean ± SD of three independent experiments.

—

ا

ب

ا

م م

ج

م

م

ح

ل

ع

م

ا

ا

— 75 —

5 — 2

100

مجلس

1990

— 100 —

۱۰۰

٩ ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩

و

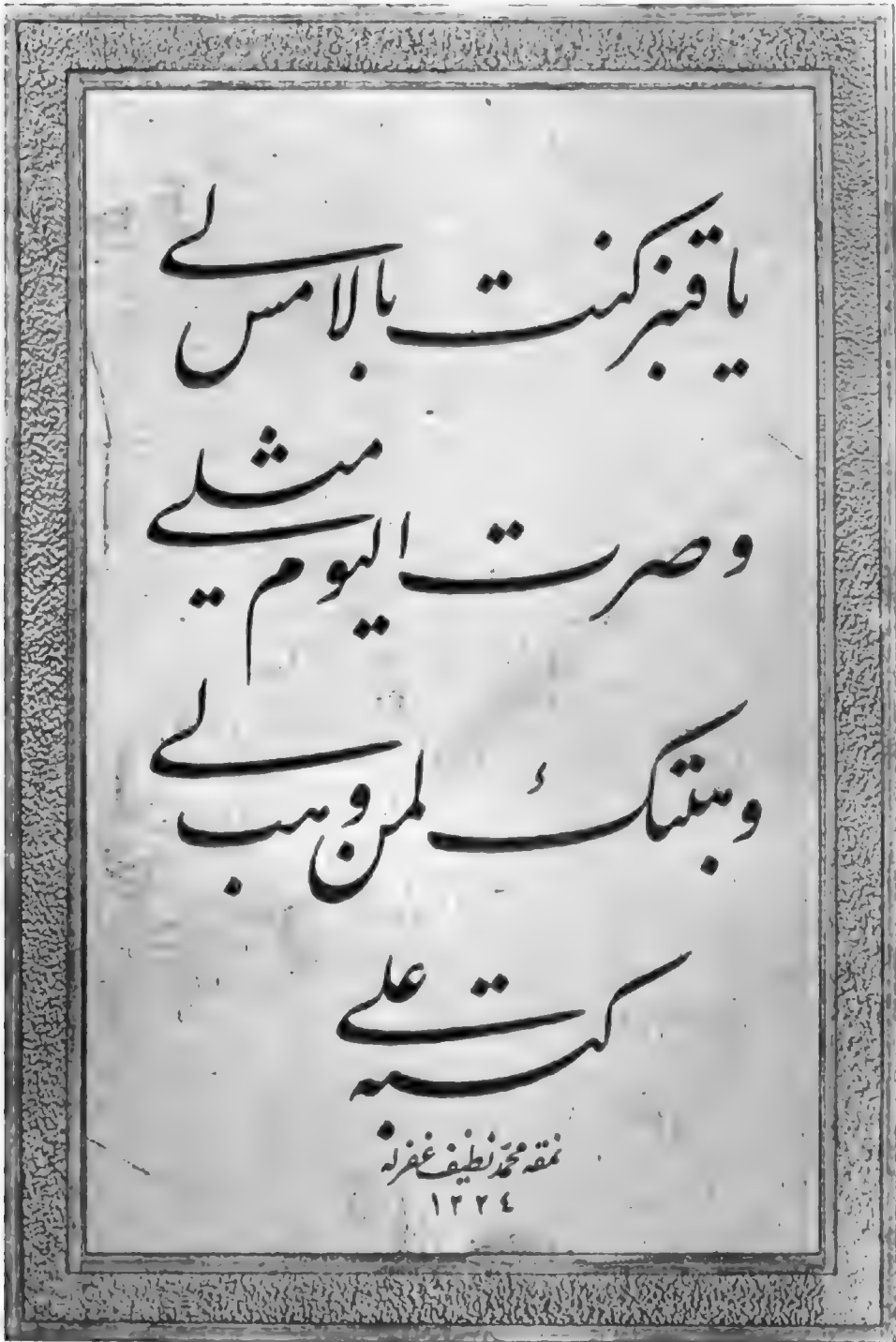

Resim: 292 - Ahmed Karahisari (1469-1556)'nin Muhakkak, Nesih ve Sülüs hatlarıyla yazdığı mushaftan bir sahife (Topkapı Sarayı)

أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ وَكَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ عَلَى دِينِ نَبِيِّنَا
 مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى مِلَّةِ أَبِيهِ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
 مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَمَلَائِكَتُهُ
 وَأَنْبِيَائُهُ وَرُسُلُهُ وَجَمَلَةُ عَرْشِهِ وَجَمِيعُ خَلْقِهِ عَلَى سَيِّدِنَا
 مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ الطَّاهِرِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
 فِي الْأَوَّلِ وَصَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ فِي الْآخِرِ وَصَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا
 مُحَمَّدٍ فِي الْمَالِ الْأَعْلَى الْيَوْمَ الَّذِي وَصَلَّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ فِي كَأَفْوَى
 وَخَيْرِ وَصَلِّ عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 كَتَبَهُ الْعَبْدُ الْمَذْنُوبُ الْمُحْتَاجُ إِلَى رَحْمَةِ الْمَلِكِ الْبَارِي
 حَسَنُ بْنُ حَمْدٍ الْقُرْهُ حِصَارِي سَنَةِ أَرْبَعٍ وَسَبْعِينَ وَسَبْعِمِائَةٍ

Resim: 294 — Yesari Es'ad Efendi (?-1798)'den mâil Ta'lik kırı'a.

Resim: 295 — Nazif Bey (1846-1913)'in İran üslûbunda yazdığı düz satırlı Ta'lik kut'a (1324 H.-1906 M. tarihli).

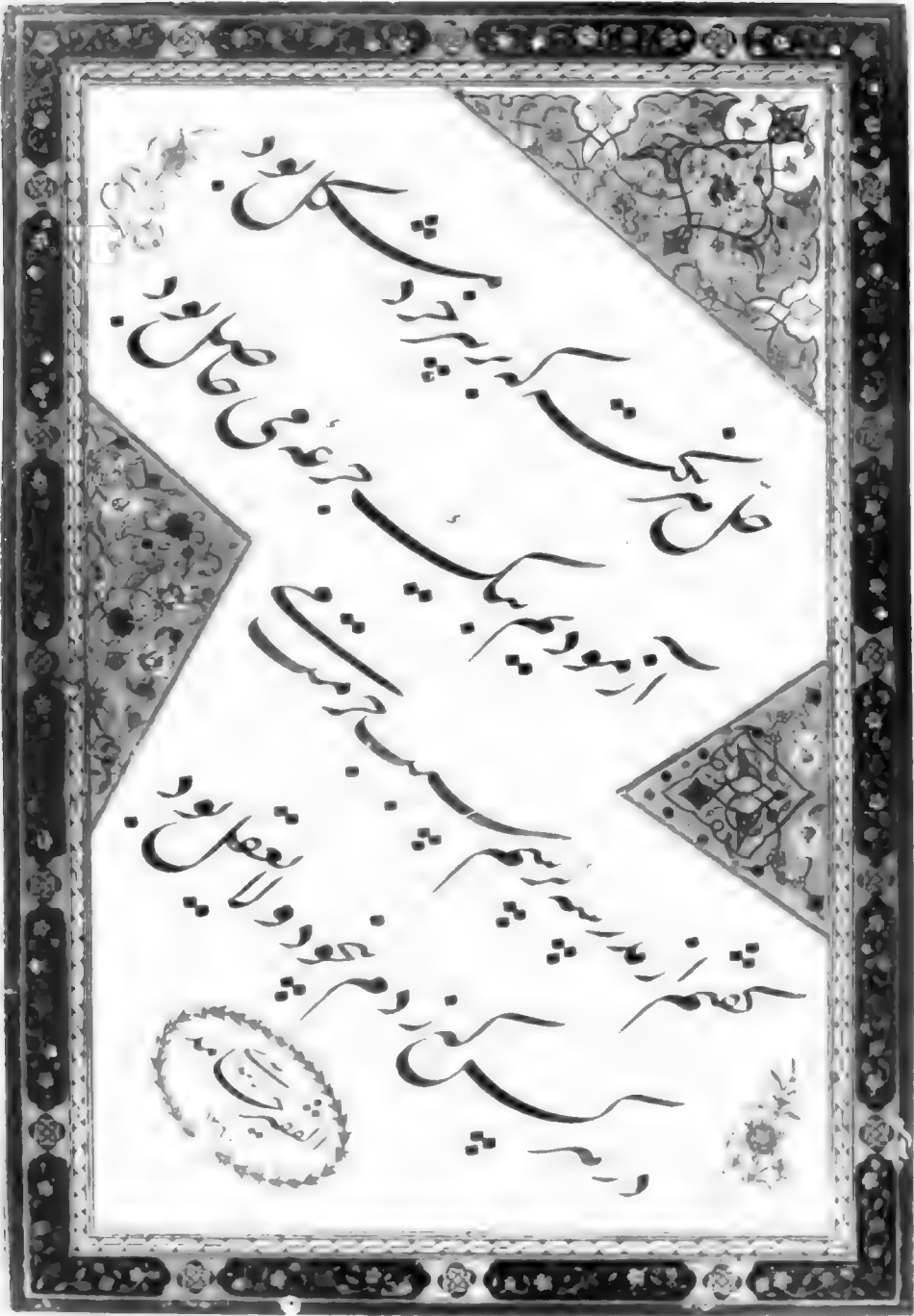

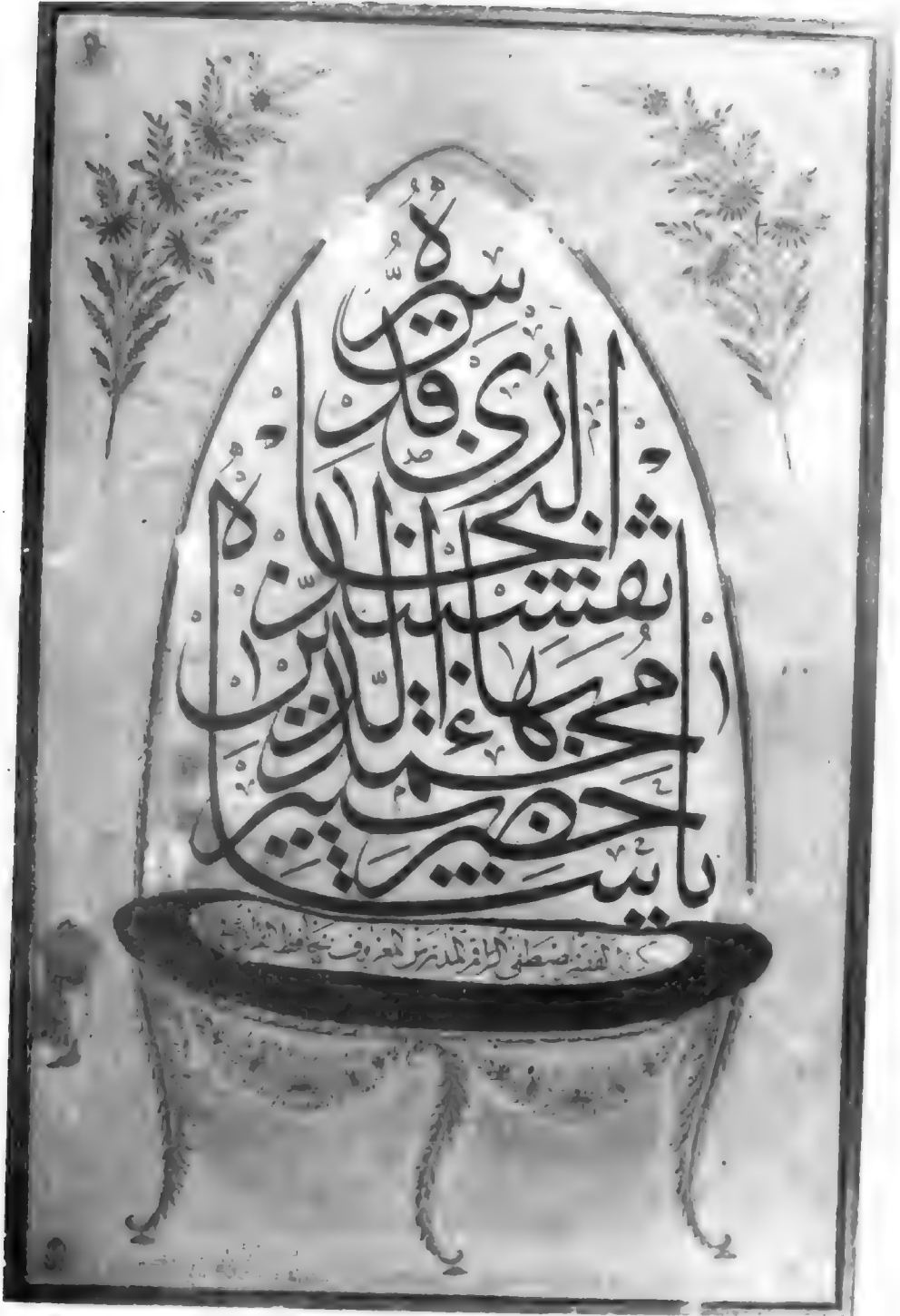
Resim: 297 — Mustafa Râkım (1757-1826)'ın Celi Sülûs'le yazdığı bir mezar kitabesi şaheseri. (Aslı Eyüp Sultan Câmii'nin naziresinde olup 1234 H.-1819 M. tarihlidir).

Resim: 298 — Sâmî Efendi (1838-1912)'nin Celi Sülûs'le yazdığı laîf bir mezar kitabesi. (Aslı Karacaahmed kabristan'ında olup 1322 H-1904 M. tarihlidir).

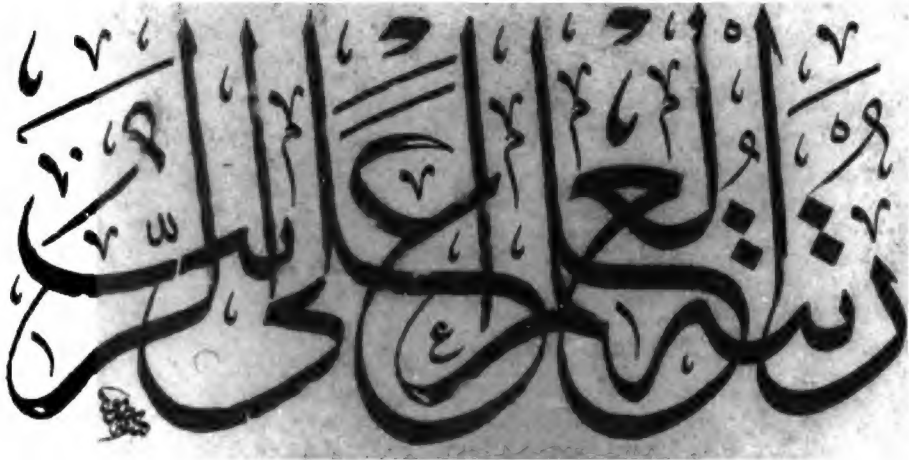
Resim: 296 — Hâmid Aytaç (1891-1982)'ın Türk üslûbunda yazdığı mâil Ta'lik kû'a (1360 H.-1942 M. tarihli).

Resim: 299 — Mustafa Râkım'ın Nakşı tâcî şeklînde istiflediği Celi Sülûs bir şaheser (Topkapı Sarayı).

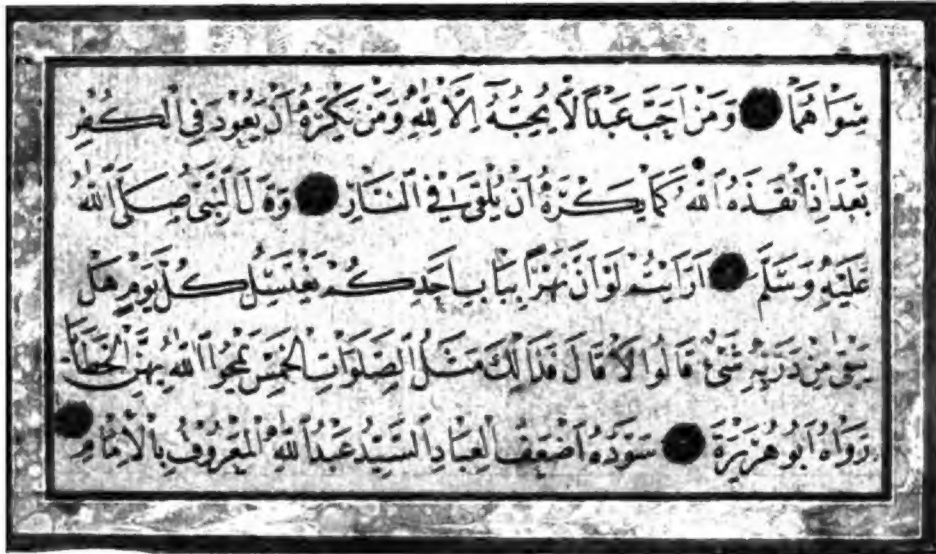
Resim: 300 — Nazif Bey'in Celi Sülüs'le yazdığı enfes bir beyit:
 "Farîğ ol, aybın gözetme kimsenin,
 Ta ki Hak setr eyleye aybın senin."

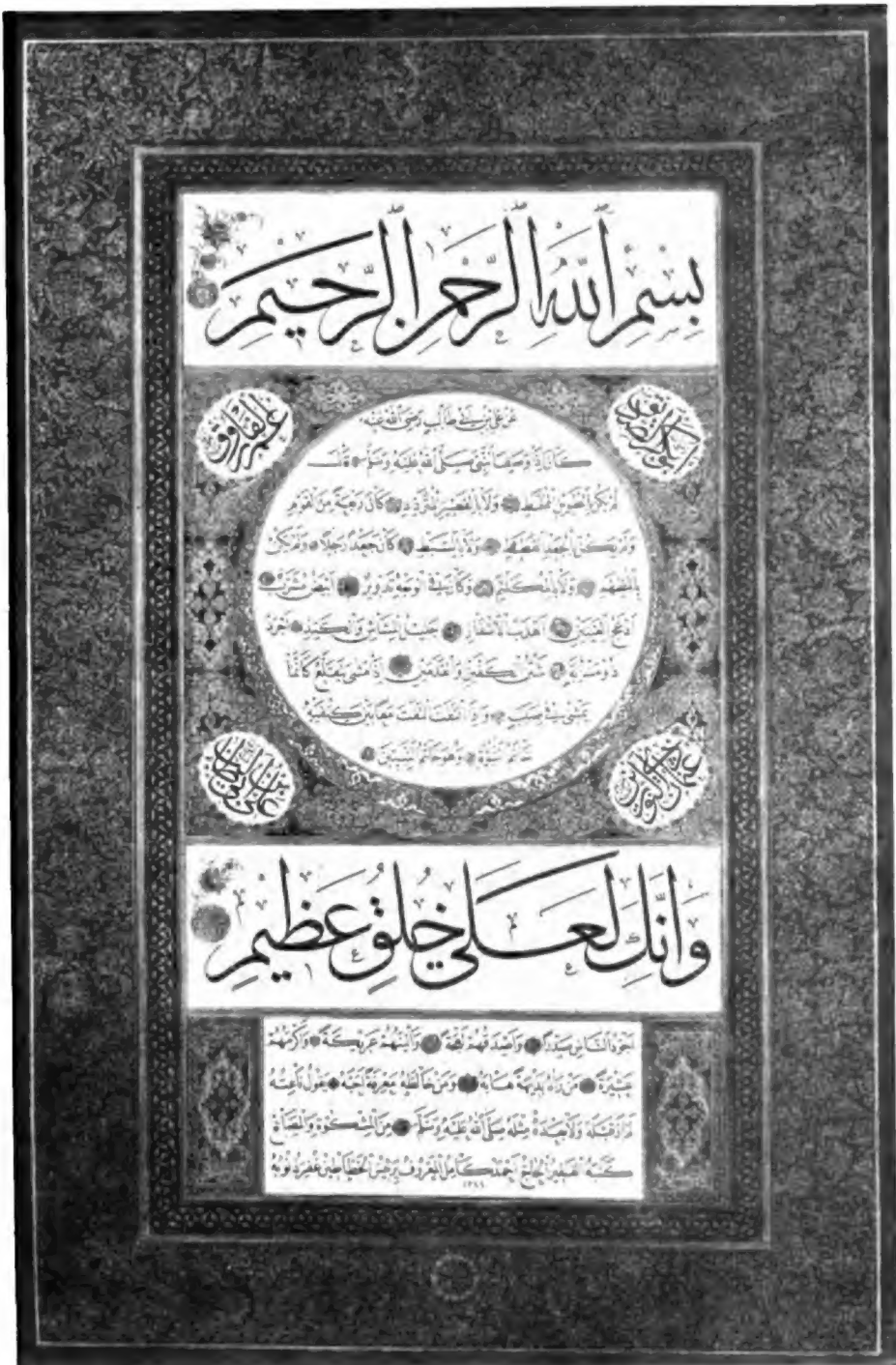
Resim: 301 — Nazif Bey'in elden çıktığı gibi kalmış Celi Sülüs bir istifi (Ancak baştan birkaç harf tashih edilmiştir).

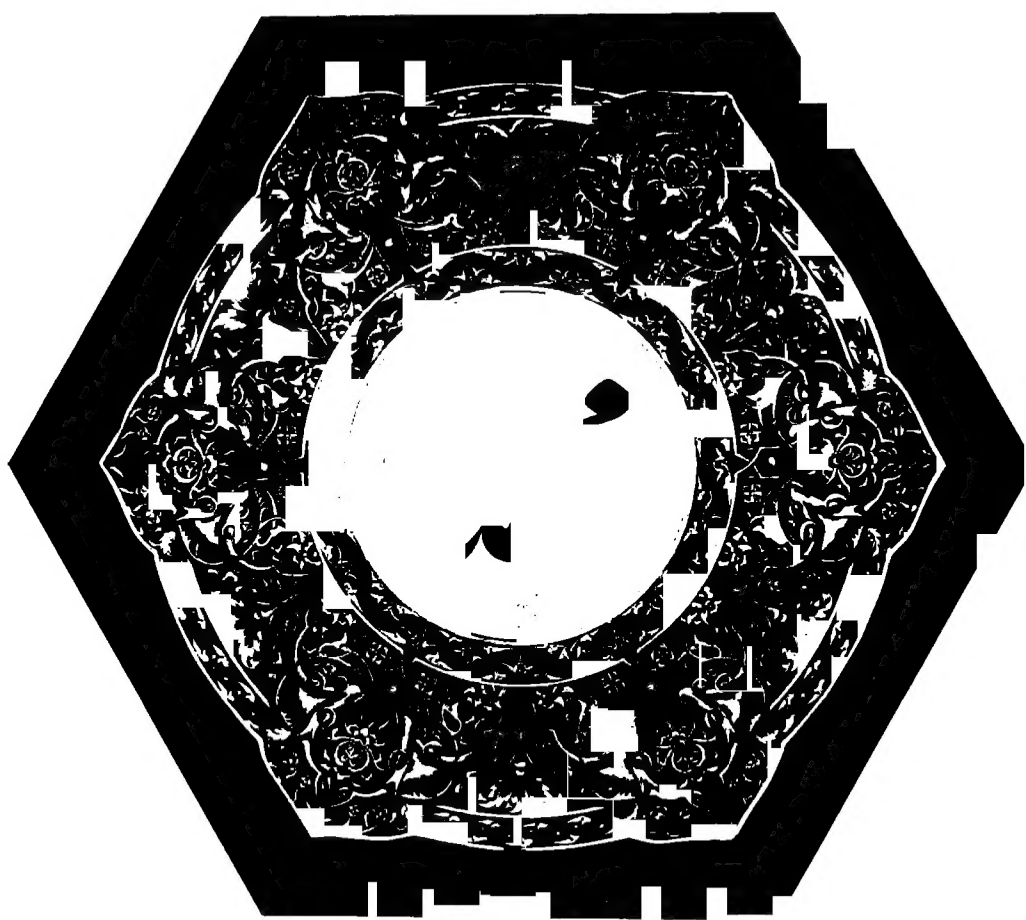
Resim: 302 — Hâfız Osman (1652-1698)'den Sülüs-Nesih bir kıt'a.

Resim: 303 — Yedikuleli Abdullah (1670-1731)'dan Nesih bir kıt'a.

Resim: 304 — Hacı Kâmil Efendi'nin Sülûs-Nesih Hilye'si.

i : — i - i i i i i i i